

GRADISOV VESTNIK

eto XXVII

Ljubljana, april 1985

Štev. 323

o podatkih za leto 1984

Gradis je na 57. mestu med slovenskimi izvozniki

Tudi letos je Gospodarski vestnik objavil v svoji 12. številki od 29. marca seznam 200 največjih — soz-
gov. in delovnih organizacij —
izvoznikov v letu 1984. Seznam
izvoznikov je pripravila Narodna

banka Slovenije in sicer ločeno kon-
vertibilni in klirinški izvoz. Prvi sez-
nam obsega 200, drugi pa 50 sozdov
in delovnih organizacij.

Iz podatkov je razvidno, da je bila
Slovenija, kljub izjemno težkim po-

gojem, tudi lani največji izvoznik
blaga na konvertibilne trge. Celotni
izvoz blaga se je povečal za 6 odstot-
kov, izvoz na konvertibilne trge pa za
11 odstotkov. Slovenija že od leta
1980 letno ustvari okoli 20 odstot-
kov celotnega jugoslovanskega bla-
govnega izvoza. Delež slovenskega
uvoza pa se v zadnjih osmih ali de-
vetih letih giblje med 16 in 17 od-
stotki. Takšna gibanja so prinesla
Sloveniji pozitivno bilanco celotne
zunanjetrgovinske menjave. Njen
blagovni izvoz je bil za 3,50 odstotka
večji od uvoza.

Pozitivno bilanco izkazuje edino
še ožja Srbija, ki je v celoti izvozila
celo za 6,2 odstotka več kot je uvozi-
la. Takšne uspehe pa so v Srbiji do-
segli predvsem zaradi klirinške me-
njave s tujino tako, da je Slovenija
pri konvertibilni menjavi tudi lani
ohranila vodilno mesto, saj je ustva-
rila 25,2 odstotka jugoslovanskega
konvertibilnega izvoza.

V preglednici 200 največjih slo-
venskih izvoznikov na konvertibilne
trge je upoštevan promet blaga, stor-
itev in kreditov po deviznem prili-
vu, odlivu in saldo. Uporabljena je
vrednost obračunskega dolarja v vi-
šini 187,5 dinarja.

Med prvih 20 je uvrščenih celo 15
sozdov. Nasploh so sozdi uvrščeni
v zgornji del seznama in so le

redki v sredini oziroma v spodnjem
delu in še to v primeru, ko gre za
manjše sozde. Na prvem mestu je
sozd Iskra, na drugem sozd Uniles,
na tretjem sozd Slovenijapapir, na
četrtem sozd Slovenijales, na petem
Slovenske železarn, na šestem sozd
Gorenje, na sedmem sozd Združeni
proizvajalci strojne opreme, na
osmem sozd Kema, na devetem DO
Krka, na desetem sozd Železniško
gospodarstvo itd.

Nas seveda najbolj zanima, kako
so bile razvrščene graditeljske de-
lovne organizacije ali sozdi. Najvišje
je uvrščen Smelt in sicer na 28.
mesto, Salonit iz Anhovega je 47.,
deset mest nižje pa je že GIP Gradis.

Gradisu je 57. mesto med sloven-
skimi izvozniki na konvertibilne trge
prinesel skupni priliv v višini 1,196
milijarde dinarjev. Ob upoštevanju
odliva je saldo v lanskem letu znašal
906,8 milijona dinarjev.

Sozd IMP je 62., sozd GIPOSS
74., Termika 80., Geološki zavod
92., EM Hidromontaža 95., Slove-
nija projekt 157., SCT 177. in
Gradbeni finalist 197.

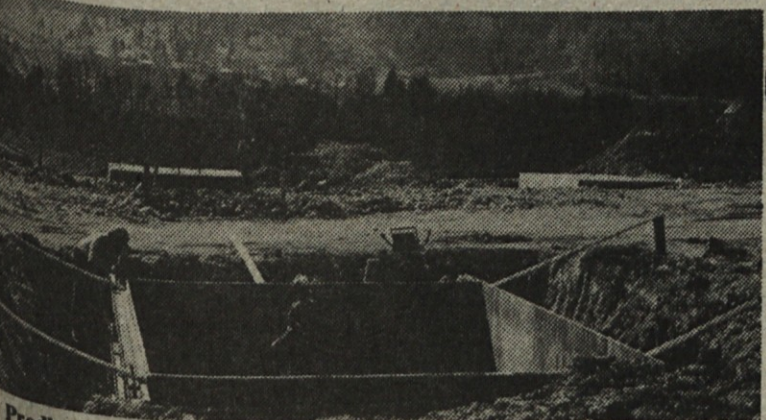
Vidimo, da je na seznamu največ-
jih izvoznikov le 11 delovnih organi-
zаций s področja graditeljstva in med
temi damo dve pravi gradbeni de-
lovni organizaciji — Gradis in SCT,
(nadaljevanje na 3. str.)

Na gradbišču Jeklarne 2 je postalo živo

Prvi temelji so v zemlji

Na Belškem polju smo v prvih dneh tega meseca izkopali, zaopazili in za-
betonirali prve izmed skupno 58 potrebnih glavnih temeljev za jekleno kon-
strukcijo bodoče hale v izmeri 190 krat 120 metrov, ki jo bo dobavila Iskra iz
Kumanovega.

Predhodna dela — regulacija potoka Bela, so bila opravljena že lani, pri-
četek zemeljskih del, površinski izkop za plato ter zasip propusta pa sega v
lanski oktober. V dolgi in hudi zimi se je sicer nabralo nekaj zamude, zdaj, ko
se je vreme obrnilo na bolje, pa je že videti, da smo zastavili zares.

Več o gradnji v prihodnji številki GV!

Foto: G.B.

Ob bližnjih praznikih

27. aprilu — dnevu OF
1. maju — prazniku dela
9. maju — dnevu zmage
želimo vsem delavcem
in partnerjem Gradisa
prijetno praznovanje

družbenopolitične organizacije GIP Gradis
samoupravni in poslovodni organi GIP Gradis
uredništvo Gradisovega vestnika

Razpis za leto 1985

12 nagrad, 3 diplome

Rok prijav je 15. avgust

Na podlagi 1., 5. in 6. člena Pravilnika o Gradisovih nagradah in diplomah objavljamo razpis za leto 1985 za dvanaest nagrad ter tri diplome, in sicer:

— za posamezne delavce ali skupine delavcev do 12 denarnih nagrad v višini dvakratnega povprečnega neto osebnega dohodka v DO v preteklem letu,

— za tozde ali DS tri, izjemoma pa tudi več diplom.

DO GIP GRADIS Ljubljana podeljuje Gradisove nagrade in diplome za izjemne dosežke, uspehe oziroma rezultate pri delu posameznih delavcev, skupin delavcev, tozdov oz. DS, če je njihovo delo odločilno vplivalo na izboljšanje poslovanja delovne organizacije, na njeno boljšo organiziranost, na poglobljanje samoupravnih odnosov, na uspešno vključevanje delovne organizacije v integracijske procese v gradbeništvu, na dvig življenjskih in delovnih pogojev in na vse ostalo, kar je vplivalo na boljši ekonomski položaj in afirmacijo delovne organizacije.

Gradisova nagrada se podeli delavcu oz. skupinam delavcev, ki so v svojem tozdu ali DS pripomogli s svojim delom k izjemnim dosežkom na področjih:

- organizacija gradbišča, obrata ali delavnice večjega obsega, ki je lahko vzgled ostalim gradbiščem,
- urejenost skladišča,
- urejenost načina prehrane delavcev,
- urejenost bivanja delavcev,
- priprave dela večjega obsega, ki ima za rezultat tudi ekonomičnejšo tehnologijo dela,
- organizacije poslovanja na posameznih področjih, ki se rezultira v večji produktivnosti dela, boljši ekonomičnosti in večji rentabilnosti,
- vključevanje in organizacija del v tujini,
- projektiranje (v gradbeništvu, strojne opreme gradbene mehanizacije, lesnem stavbarstvu in podobno),
- uspešnosti, merjene v primerjavi z drugimi organizacijskimi deli v tozdu in drugimi tozdi oz. DO, upoštevajoč merila uspešnosti, določena v zakonu o združenem delu,
- službe varstva pri delu, ki je uspela zmanjšati ali popolnoma odpraviti nesreče pri delu,
- preprečevanje škode,
- osebnega prizadevanja na področju kulturnega in športnega delovanja,
- reševanja socialne problematike in problemov družbenega standarda,
- uveljavljanja delegatskega sistema v družbenopolitičnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah,
- uresničevanja samoupravljanja in uveljavljanja samoupravnih odnosov, samoupravnega sporazumevanja med tozdi zaradi doseganja skupnih ciljev DO,
- izobraževanja in na drugih področjih, ki prispevajo k izboljšanju poslovanja tozdov in DO, kot celote.

Predloge za denarne nagrade dajejo delavski sveti tozdov in DS za svoje delavce na pobudo posameznikov in osnovne organizacije zveze sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij v tozdih oziroma DS.

Predloge za denarne nagrade in diplome dostavite najkasneje do 15. 8. 1985 komisiji za Gradisove nagrade v Kadrovsko socialno službo DSSS, Ljubljana, Šmartinska 134a. Predloge, ki bodo dospeli po tem datumu, komisija ne bo upoštevala.

Gradisove nagrade in diplome bodo podeljene na slovesnosti ob prazniku Dneva republike in obletnici obstoja Gradisa.

Komisija za podelitev Gradisovih nagrad

Ob zaključku del na projektu 202 D v Iraku

Priznanja najzaslužnejšim

Slovenske gradbene delovne organizacije so 6. januarja letos investitorju uspešno predale projekt 202 D. Po svečani otvoritvi je bila popoldan v Klubu še slovesnost, na kateri so podelili priznanja tistim delavcem, ki so največ prispevali, da je bil tako velik projekt v Iraku zgrajen kakovostno in v zelo kratkem roku. Med nagrajenimi je bilo tudi sedem delavcev Gradisa.

Na pobudo koordinacije DPO za P 202 D je kasneje bila ustanovljena posebna komisija za podelitev internih priznanj delavcem, ki so imeli velike zasluge za uspešno dokončanje projekta. Na seznamu se je našlo 138 imen delavcev SCT, Gradisa, Konstruktorja in Primorja. Vsak izmed njih bo prejel plaketo in priznanje, kot trajen spomin na uspešno opravljeno delo v prijateljski državi Irak. Priznanja bodo podeljena na svečanosti, ki bo 25. aprila v Klubu delegatov. Podelitve se bodo poleg slavljencev udeležili tudi predstavniki RS ZSS, predstavniki Gospodarske zbornice, komitejev ZK iz tistih občin, kjer imajo te štiri delovne organizacije svoje sedeže in še nekateri drugi.

Največ priznanj bodo prejeli delavci SCT — kar 69, Gradisovci bodo prejeli 25 priznanj, delavci Konstruktorja 24 in Primorja 20 priznanj.

Iz Gradisa priznanja prejmejo: Janko Akerman, Hamdija Aganbegović, Miha Benedik, Redžo Berbić, Ljubomir Čupeljić, Bogomir Debevc, Renata Godec, Nezir Hasanagić, Anton Horvat, Drago Janušić, Hazim Handanagić, Stanko Janež, Anita Kotnik, Tone Kopčar, Josip Kračun, Čedo Lazić, Nuriya Mujanović, Savo Matić, Đuro Praštalo, Ivo Ponjavić, Franc Rogač, Željko Petovar, Ramiz Sušić, Ljubomir Timarac in Pavel Vodopivec.

Dobitnikom priznanj čestitamo!

C.P.

Iz 2. seje koordinacijskega sveta OO ZSMS

Največ akcij bo aprila in maja

Predsedniki OO ZSMS, ki tvorijo koordinacijski svet OO ZSMS Grad, so se sestali na 2. redni seji 19. marca letos. Podrobneje so obravnavali akcijski program za prvih šest mesecev letošnjega leta, finančno stanje in skušali dogovoriti, da bi tudi letos Gradis imel svojo mladinsko delovno gado, tako kot je to bilo zadnje dve leti, ko so naši akcijaši delali v Tuzli in Zagrebu.

Ker je mladinski kviz znanja, ki je vsa leta dosedaj bil maja, letos zaradi praznovanja 40-letnice Gradisa, prestavljen na oktober, je prva skupna akcija, udeležba na 17. srečanju mladih iz nekdanjih vojno-gradbenih podjetij Jugoslavije. Srečanje bo od 17. do 19. maja v Sarajevu. Organizatorja letošnjega srečanja sta podjetji Vranica in Unioninvest. Srečanja se bo udeležilo 20 mladincev in mladink Gradisa, ki bodo nastopili v športnih tekmovanjih, kvizu znanja in sodelovali na tematski konferenci. Za sodelovanje bi rabili med 120 in 130 tisoč dinarjev. Ker ima koordinacijski svet za vse svoje delovanje letos le 100 tisoč dinarjev, je bilo sklenjeno, da del stroškov krijejo OO ZSMS same.

Izbor udeležencev srečanja mladih iz BVGP Jugoslavije bo opravljen tako kot vsa leta dosedaj. OO ZSMS bodo predlagale od enega do treh mladincev iz lastne sredine, ki s svojim delom v mladinski organizaciji zaslužijo, da na srečanju sode-

jejo. Končni izbor bo opravljen na seji koordinacijskega sveta v četku maja.

Za organizacijo mladinske gade je bil zadolžen predsednik OO ZSMS Ravne na Koroškem, ki ni mogel ugotoviti, kakšne so možnosti, da gradisova brigada odšla na akcijo pod okriljem občinske konferencije Ravne. Lansko leto je pokroviteljstvo prevzela občinska konferenca Maribor Rotovž, predlani Ljubljana Moste-Polje.

Na koncu so spregovorili tudi težavah v delovanju OO ZSMS. Nekod ni zanimanja s strani mladine, drugod ni posluha s strani tozda, slabše pa je v tistih tozdih, kjer ve oboje. Tam je položaj takšen, kot v mladine ne bi bilo. In kaj je storiti takšnem primeru? Če se mladina takšnih in drugačnih razlogov ne more organizirati sama, takrat mora biti iniciativa priti s strani sindikata ZK. In ne samo iniciativa, temveč tudi odgovornost za takšno delo na sindikatu in ZK.

Iz 5. seje Konference OOZS GIP Gradis

Sindikat podpira usmeritve za spremembo sistema nagrajevanja

Peta redna seja konference OO ZS GIP Gradis je bila 20. marca v Ljubljani. Sindikalni delavci so bili seznanjeni z rezultati poslovanja delovne organizacije Gradis, s perspektivami in angažiranostjo za letošnje leto; osrednja točka dnevnega reda pa je bila problematika nagrajevanja, oziroma sprememb sistema delitve sredstev za osebne dohodke. Na koncu so ponovno spregovorili o organiziranju delovne skupnosti Družbeni standard, o počitniških domovih, o letošnjih regresih za letni oddih, o pripravah na proslavo 40-letnice Gradisa in o stališčih problemske konference za projekt 202-D, saj so naša stališča bila potrjena na problemski konferenci 23. novembra lani, kot dopolnitev stališčem koordinacijskega odbora DPO za P 202D, vendar jih nekateri nimajo za enakovredna prvotno predlaganim.

O rezultatih poslovanja Gradisa smo podrobno pisali v prejšnji številki našega glasila tako, da že znane podatke ne bi ponavljali. Po uvodnem poročilu Zore Vehovec, direktorice analitsko-planske službe so se razpravljali predvsem omejevali na vprašanja osebnih dohodkov, materialnih stroškov in ukrepov v zvezi z razbremenjevanjem našega gospodarstva.

Seje konference OO ZS Gradisa se je udeležil tudi Štefan Praznik, sekretar republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Pohvalil je uspehe, ki jih je Gradis dosegel v preteklem letu in dejal, da je v Sloveniji le malo gradbenih delovnih organizacij, ki se lahko primerjajo z Gradisom. Nasprotno, vse več gradbenih podjetij ima težave v poslovanju in trpi za pomanjkanjem del. Prvi podatki kažejo, da so se izgube v slovenskem gradbeništvu v lanskem letu povečale in so nekatere OZD v zelo težkem položaju. Grozljiv je podatek, da 16.000 gradbenih delavcev v Sloveniji dela v podjetjih, ki niso mogla ustvariti dovolj akumulacije za svoj nadaljnji razvoj, to pa je že skoraj 20 odstotkov vseh gradbenikov.

Izgube v slovenskih gradbenih delovnih organizacijah so za lansko leto znašale nekaj čez eno milijardo dinarjev.

Konferenca je predlagala izvršnim odborom OO ZS v tozidih, naj v mesecu aprilu še razpravljajo o poslovanju v letu 1984 predvsem z vidika premagovanja znanih slabosti in ugotavljanja vzrokov za slabše poslovanje (to predvsem velja za GE Maribor in oba Kovinska obrata).

Angažiranost in perspektive za poslovanje v letošnjem letu so, glede na

razmere, katerim smo priče vsakodnevno, še kar dobre. Angažiranost je precej večja, kot je bila v enakem obdobju lani. Letos naj bi celotni prihodek povečali za 40 odstotkov, dohodek za 46, čisti dohodek za 48, osebne dohodke pa za 53 odstotkov. Tako naj bi letos poprečni osebni dohodek znašal 35.184 dinarjev na zaposlenega.

Razprava je posegala predvsem na področje investicijske dejavnosti v tujini. V Iraku dela zaključujemo, v Kuvaitu smo svoj položaj še nekoliko okrepili, drugod pa potekajo intenzivni pogovori za prevzem obsežnejših del. Pri nastopu v tujini se bomo tudi v bodoče posluževali različnih, že uveljavljenih povezav (Rudis, Ingra), nastopali pa bomo tudi samostojno, ali v povezavi z gradbeno operativno državo, v kateri naj bi delali.

Nadaljnje pripombe so se nanašale na gospodarska načrta delovne skupnosti skupnih služb in tozda Inženiring, ki sta v postopku usklajevanja. Zato je pričakovati, da bo v kratkem sprejet tudi gošpodarski načrt Gradisa.

Uvodne besede k problematiki v zvezi s spremembami sistema delitve sredstev za osebne dohodke je podal Stane Uhan. Prikazal je potek dosedanjih aktivnosti, ki so se pričele novembra lani, pa kljub temu nismo mogli izpeljati vsega potrebnega, da bi spremembe uveljavljali že s 1. marcem, kot smo to zapisali v prvi letošnji številki Gradisovega vestnika. Nekatera usklajevanja so že bila opravljena, vendar so rezultati bili bori.

Med stališči nekaterih posameznikov in tozdov je še precej razhajanja, zato so usklajevanja težka in

mučna, saj je znano, da spremembe, katerim popularno pravimo kar »dam-daj« ne prinašajo vsem enako, bistvo za njihovo uveljavitev pa je pravilna razporeditev tistih delavcev, ki sedaj niso, iz takšnih ali drugačnih razlogov, pravilno razporejeni. Po podatkih, ki jih imajo naše strokovne službe, je v Gradisu nepravilno razporejenih okrog 30 odstotkov delavcev.

Razprava je bila v glavnem usmerjena v kritiko dolgotrajnosti postopkov, s katerimi naj bi uveljavili spremembe sistema delitve OD, z ugotovitvijo, da je v nekaterih tozidih bilo premalo storjenega v pojasnjevanju novega sistema in da so težave prav v tistih tozidih. Na koncu je bilo sprejeto stališče, da do uskladi-

tve mora priti in da morajo biti potrjena enotna stališča za celotno delovno organizacijo GIP Gradis, ter da se vztraja na stališču, da se spremembe sprejmejo in začnejo uveljavljati od maja dalje.

Konferenca je potrdila že znana izhodišča in usmeritve za organizacijo delovne skupnosti Družbeni standard in predložila predlog delavskemu svetu Gradisa, da do njega zavzame svoje stališče in ga posreduje tozdom v nadaljnjo obravnavo.

Na koncu sta bili podani informaciji o pripravah na obeleževanje 40-letnice Gradisa in informacija o odnosu do naših stališč, ki so bila sprejeta na problemski konferenci za projekt 202 D.

Cveto Pavlin

Novost v proizvodnem programu tozda LIO

Panoramske stene

Škofjeločani so jih predstavili na sejmu v Kranju

Ob obisku 24. mednarodnega sejma gozdarstva in kmetijstva v Savskem logu v Kranju, kjer od 5. do 15. aprila razstavlja okrog 400 domačih in tujih razstavljalcev blizu 40 tisoč eksponatov, smo na prostoru, rezerviranem za članice sozda GLG opazili tudi lično zastavico z emblemom naše delovne organizacije ter med postavljeno zidovje vpeto »Panoramsko steno« — nov izdelek škofjeloškega tozda LIO.

Ob kramljanju pri »štantu« smo si zapisali nekaj podatkov:

Višina panoramske stene je 220 cm, širina pa po želji kupca 240, 300 ali 360 cm. V skupnem okvirju je ena polovica vpeta fiksno, drugo pa tvorijo drsna vrata, ki se glede na naročilo odpirajo z desne ali leve strani. V obe polovici je vgrajeno dvojno termoizolacijsko steklo s svetlobno višino 180 cm. Z zunanje strani se za zaščito lahko dokupijo in montirajo z ustreznim okovjem opremljena polkna, ki jih harmonikasto zapiramo oziroma odpiramo z notranje strani. Pri naročilu je treba

navesti izbrano širino in smer odpiranja. In še naslov: GRADIS — TOZD Lesno industrijski obrat Škofja Loka, Kidričeva 56, poštna številka 64220, tel. (064) 61-766.

Trenutna cena elementov »panoramska stena« je za širino 240 cm 69 tisoč dinarjev, za širino 300 cm 83.100 in za širino 360 cm 97 tisoč dinarjev. Kdor želi kupiti tudi polkna, naj z ozirom na širino računa s doplačilom 45.500, 57 tisoč oziroma 68.400 dinarjev. Navedene cene ne vključujejo prometnega davka.

Po želji in proti plačilu (okrog 8.000 dinarjev) lahko kupec naroči tudi vgraditev.

Novost v proizvodnem programu tozda LIO

(Nadaljevanje s 1. strani)

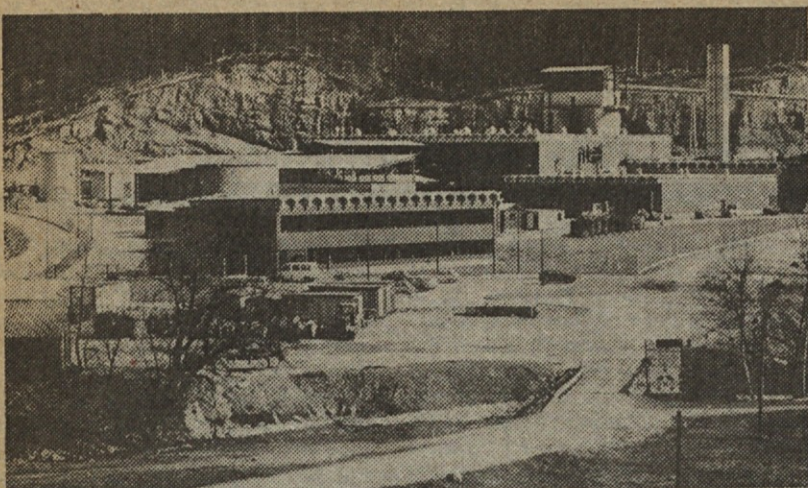
ter sozd GIPOSS, ostali pa sodijo v projektivo, med montažerje, industrijo gradbenega materiala, zaključna dela v gradbeništvu in inženiriške organizacije.

Na kratko si še oglejmo, kako je s kliringom. V nasprotju z našimi drugimi republikami je delež slovenskega kliringškega izvoza sorazmerno pičel. Izvoz se je lani celo zmanjšal

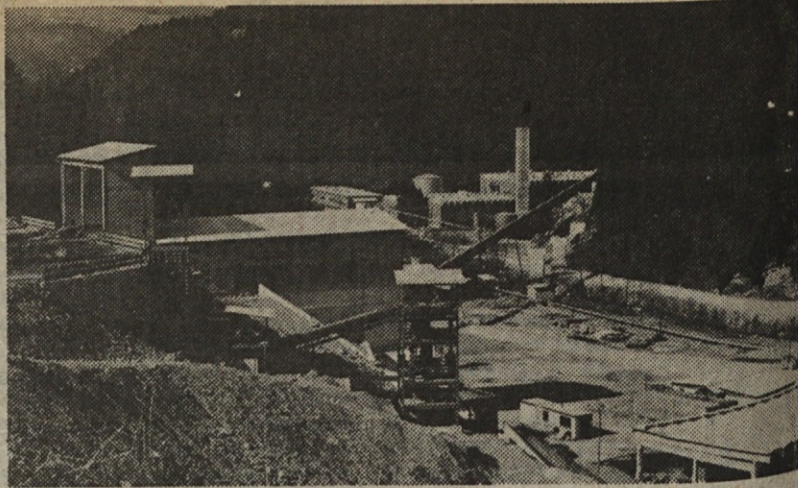
za desetino, uvoz pa kar za 18 odstotkov.

Na tem seznamu je premočno na prvem mestu sozd Združeni proizvajalci strojne opreme, drugi je sozd Iskra, tretji sozd Slovenske železarne, četrti sozd LTH, peta DO Krka itd.

Na seznamu 50. so tudi tri organizacije s področja graditeljstva in sicer: 22. sozd IMP, 31. EM Hidromontaža in 39. Termika. C.P.

Panorama z brega nad cesto, po kateri pridemo v RUŽV. V ospredju je upravna stavba, desno servisni in v ozadju glavni predelovalni objekt

Zaključek rudniškega dela je nekoliko višje ob Brebovščici. Levi objekt je drobilnica s transportnim mostom za rudo

Obisk na gradbišču Rudnika urana Žirovski vrh

Ocena: letos za okrog 200 milijonov dinarjev del

Poskusna proizvodnja že dela prve tone surovine za gorilne elemente JE

Potem ko je v Todražu pri Gorenji vasi 28. septembra lani začel poskusno obratovati Rudnik urana Žirovski vrh, smo se skoraj po pol leta znova ogledali na tem obsežnem gradbišču.

Kot je znano, so bila Gradisu zaupana dela na zunanjih objektih jame in obrat predelave, z deli pa smo pričeli leta 1979. Od takrat pa do konca lanskega leta smo na RUŽV — delovno organizacijo v ustanavljanju opravili kumulativno za novo milijardo in nekaj nad 147 milijonov dinarjev del, od tega v lanskem letu za skoraj 367 milijonov, letošnji načrt pa se suče nekje okrog vrednosti 200 milijonov dinarjev.

V tem času je bilo treba »premetati« za okrog 510 tisoč kubičnih metrov zemlje in kamenin (izkopi in zasipi), zgrajenih je bilo 7,65 kilometrov cest in asfaltiranih okrog 31.850 kvadratnih metrov površin,

vgrajenih je bilo okrog 31.250 prostorninskih metrov betona in 2.545 ton armatur, pri zidavi je bilo porabljenih 45 tisoč kosov betonske in 22 tisoč kosov žgane opeke ter za 3.800 kvadratnih metrov fasadnih plošč iz siporeksa, 8.850 kvadratnih metrov zavzema samo površina Gradisovih montažnih hal tipa Velo, ki jih je izdelal in montiral OGP, teža jeklenih konstrukcij je okrog 192 ton itd.

Vrednost investicije, ki se praktično v celoti financira iz združenih energetskih sredstev Slovenije znaša okrog 6,8 milijarde dinarjev, na dela, ki jih je in še bo opravil Gradis, pa odpade nekako petina te vsote.

Lani jeseni smo zapisali, da so bila

takrat dela opravljena približno 85-odstotno. Do novega leta se je odstotek povzpел prek 90, v tem času je bila povsem dokončana tudi upravna stavba.

V Gradisovem naselju v Todražu je bilo v začetku okrog 30, v konici pa največ 168 delavcev. Letos je predvideno, da naj bi dela v juliju ali avgustu pripeljali k zaključku in bi se postopno lahko umaknili; ostalo naj bi le še nekaj vzdrževalcev in morda nekaj strojev tozda SPO.

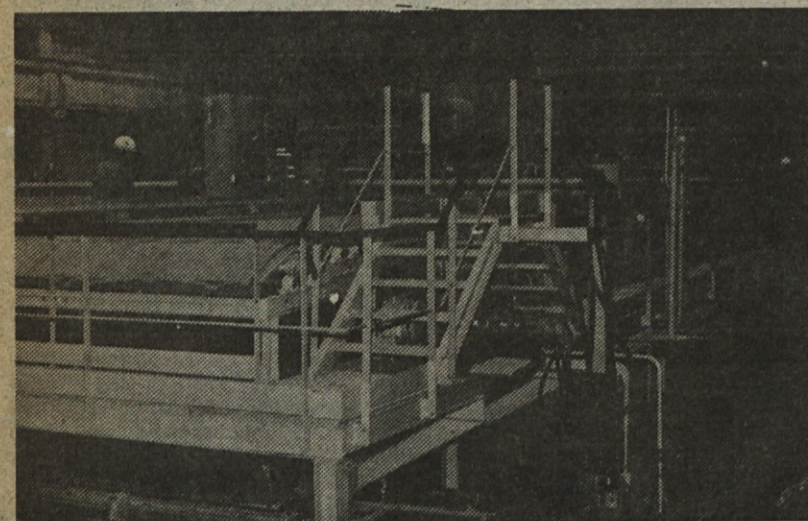
Do takrat naj bi vgradili še okrog 2.200 prostorninskih metrov betona in okrog 20 ton armatur, pri zidavi porabili med 1.100 in 1.200 kosov opeke, zemeljskih premikov bo za okrog 6.800 kubičnih metrov itd.

Trenutno se opravlja sanacija cest po zimski pozebi, zaključuje se rudniški plato, vgrajuje 280 tekočih

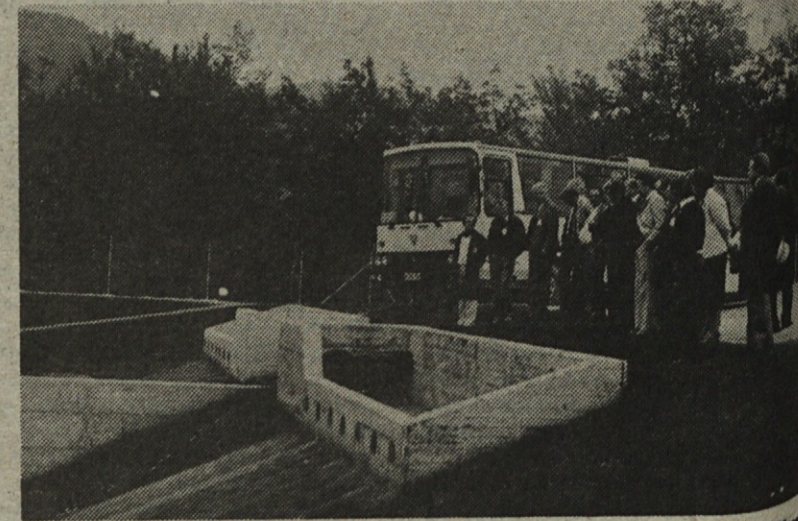
metrov armiranobetonskih kanalov za vodotok v deponiji hidrometalurške jalovine, tečejo pa tudi priprave za začetek gradnje dveh večjih objektov: druge ventilacijske postaje na P-36 in prestatitev potoka Jazbec po kanalu v Brdarčovo grapo.

Odnosi z investitorjem so ves čas korektno poslovni. Omenimo naj, da je rudnik po pol leta še vedno v poskusnem obratovanju, da pa so medtem v predelovalnem obratu že pridelali prve tone »rumene pogače«, ki služi kot surovina v nadaljnjem postopku predelave uranovega koncentrata v gorilne elemente, spremembe pa je opaziti tudi na deponijah, kjer se že kopiči jamska, tehnološka in hidrometalurška jalovina.

G. B.

Notranjost predelovalnega obrata. V njem so že pridobili prve tone rumene pogače, ko pa bo rudnik v fazi redne proizvodnje bodo letno pridobili okrog 120 ton uranovega koncentrata U_3O_8

Rudniške objekte in naprave si je prišlo ogledat že več delegacij, med njimi tudi nekaj skupin tehničnega kadra in delovodij iz Gradisa. Na sliki ob zadrževalnem bazenu je skupina novinarjev.

Foto: G. B.

Konstituiran je DS tozda Gradbena operativa Ljubljana

Predsednik DS je Damjan Klemenčič, v. d. direktorja Jože Ločnikar

Po uspešno speljanem referendumu in sprejetju statuta in samoupravnega sporazuma o združitvi v tozda Gradbena operativa Ljubljana je bila 28. marca konstitutivna seja DS, ki šteje 27 članov. Na predlog DPO je za predsednika bil izvoljen Damjan Klemenčič, za namestnika pa Zlata Hribar.

V skladu s statutom tozda so bile imenovane tudi naslednje komisije, kot izvršilni organ DS in sicer: komisija za delovna razmerja, komisija za gospodarjenje in delitev dohodka, komisija za varstvo pri delu in požarno varnost, komisija za standard in rekreacijo, komisija za informiranje, volilna komisija, komisija za volilni imenik in komisija za inventivno dejavnost. Ostale komisije, ki jih predvideva statut bodo imenovane kasneje.

Koordinacijska komisija OO ZS je delavskemu svetu predložila razrešitev treh dosedanjih direktorjev in imenovanje vršilca dolžnosti direktorja za dobo 6 mesecev. Predlog je bil za Jožeta Ločnikarja. Delegati DS so predlog enoglasno potrdili. Istočasno je bila izvoljena razpisna komisija za imenovanje direktorja tozda GOL.

Delavski svet je istočasno potrdil tudi pooblaščenca (vršilca dolžnosti za dobo 6 mesecev) za vodje strokovnih služb. Pooblaščenec za vodjo tehnične službe je Alojz Kepić, pooblaščenec za vodjo finančno-računovodske službe je Vekoslav Peč-

nik, pooblaščenec za vodjo splošne in kadrovske službe je Janko Miklavžin in pooblaščenec za vodjo ra-

Jože Ločnikar

zvojne in organizacijske službe je Janez Kohne. Imenovana je bila tudi razpisna komisija za imenovanje vodij strokovnih služb.

Prav tako je bil sprejet sklep, da je treba pripraviti enotna merila nagrajevanja, saj je do sedaj imel vsak izmed treh tozdov svoja merila in

načine nagrajevanja, ki poslej morajo biti enotni. V sodelovanju s strokovno službo, bo to opravila komisija za gospodarjenje in delitev dohodka.

Delavski svet je potrdil tudi plan nabav osnovnih sredstev. V osnovna sredstva naj bi v tozdu Gradbena operativa Ljubljana v letošnjem letu vložili skoraj 76 milijonov dinarjev. Na tako visok znesek delegati do sedaj niso bili navajeni, zato je bilo nekaj več vprašanj glede nabave osnovnih sredstev. Nabavljeni bodo stanovanjski kontejnerji, dva kombija, trije tovornjaki znamke TAM, pet osebnih avtomobilov, viličar, varilni stroj za sočasno varjenje palic, nekaj sredstev bo vloženi v projekt

pridobitve nove surovinske baze in nakupi še nekaterih manjših osnovnih sredstev.

Na koncu je bila podana informacija o začetku postopka za sprejemanje pravilnika o oblikovanju cen, izdelkov in storitev ter informacija o selitvah posameznih strokovnih služb. Na nekdanji upravi tozda GE Ljubljana okolica, Ulica Gradnikove brigade 11 bo uprava oz. vodstvo tozda GOL, splošna in kadrovska služba, finančno-računovodska služba in razvojno-organizacijska služba; na nekdanji upravi tozda GE Ljubljana, Letališka 33 pa bosta komercialna in tehnična služba.

Besedilo in slike:
Cveto Pavlin

10 let sozda GLG Bled

Ob 10-letnem jubileju so bila podeljena tudi priznanja. Med drugimi je priznanje prejel tudi naš tozda Lesno industrijski obrat Škofja Loka, ki je član sozda GLG. V imenu tozda je priznanje prejel direktor Anton Demšar. Priznanje je prav tako bilo podeljeno Francu Kumru, vodji splošno-kadrovske službe v tozdu LIO.

Na slavnosti ob 10-letnici sozda GLG so se zbrali predstavniki članic, častni gostje gorenjskega gospodarstva, gospodarske zbornice, družbenopolitičnih organizacij in političnih skupnosti. Navzoč je bil tudi Miha Ravnik, sekretar CK ZKS, Zdravko Krivina, član RS ZSS in Martin Košir, republiški sekretar za ljudsko obrambo, ki je bil tudi slavnostni govornik. Na sliki: Goste je pozdravil predsednik poslovnega odbora sozda Združeno gozdno in lesno gospodarstvo GLG Bled tovariš Rok Gašperšič. Navedel je tudi nekatere podatke, ki dokazujejo, da je bilo dosedanje obdobje uspešno; gozdarji so realizirali 3 milijone kubičnih metrov blagovne proizvodnje gozdnih sortimentov, lesarji so predelali 70 odstotkov teh sortimentov, celotni prihodek je iz 1,7 milijarde porasel na 27 milijard dinarjev, izvoz je lani znašal 28 milijonov dolarjev, v osnovna sredstva je bilo vložena 15,4 odstotka dohodka itd.

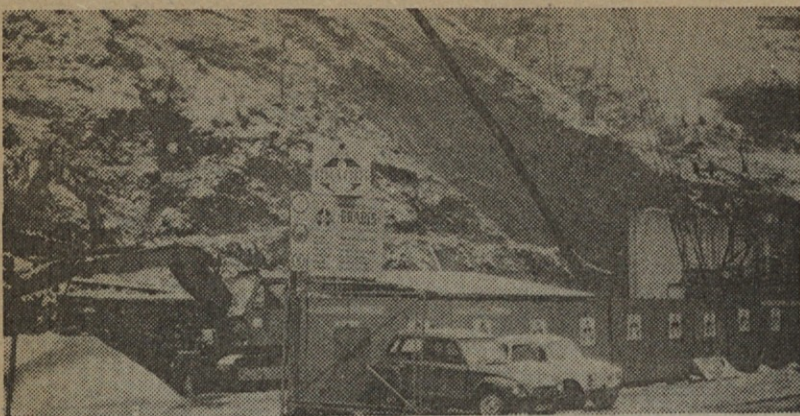
Foto: C. Pavlin

Redna konferenca gradbenih inšpektorjev je bila tokrat v Mariboru

Pred dnevi so se v Mariboru zbrali na redni konferenci republiški in občinski gradbeni inšpektorji, ter obravnavali tehnične probleme, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Po strokovnem delu konference, so si ogledali nekatera velika mariborska gradbišča, med drugim gradnjo hitre ceste skozi Maribor, dvoetažni most in računalniško vodeni distribucijski center rezervnih delov pri TAM, odkoder je tudi naš posnetek. Gradbene inšpektorje sta na gradbišču pozdravila vodja gradbišča Blaž Mlinarič ter Izidor Krunič, tehnični pomočnik direktorja tozda GE Maribor.

Franjo Štromajer

Puštica kaže pobočje, po katerem se je skala prikotila
Preživel udarec 8-kilogramske skale

Čelada rešila življenje

Uporaba osebnih zaščitnih sredstev je v skladu s predpisi iz varstva pri delu obvezna na vseh naših gradbiščih. Dostikrat smo priče nespoštovanja teh predpisov. Zato lahko pride do nesreč in hudih telesnih poškodb. Če bi vsi uporabljali zaščitna sredstva, bi bile posledice nesreč veliko manjše in telesne poškodbe lažje.

Do nesreče pri delu je prišlo tudi na gradbišču tovarne sadre v Hrastniku, kjer delajo delavci našega tozda GE Celje. Zaradi strmega in plazovitega pobočja je bilo treba najprej postaviti podporno steno in se potem lotiti same gradnje proizvodne hale za tovarno sadre. Odjuga je še toliko bolj pospešila drsenje zemljišča in kotalenje kamena in skal proti gradbišču. Zato so vsi delavci obvezno nosili zaščitne čelade.

Kako je prišlo do nesreče?

»Delali smo izkope za temelje podporne stene,« je začel svojo pripoved tesar Ivan Kokot in nadaljeval: »Ura je bila okoli 11 dopoldan in imeli smo že skoraj vse pripravljeno za podložni beton. Naenkrat me je nekaj zelo močno udarilo po zaščitni čeladi, ki sem jo nosil na glavi. Od udarca sem padel v nezavest. Kaj je bilo dalje se ne spominjam. Sodelavci so mi potem pravili, da so me potegnili iz gradbene jame, delovodja pa je poklical rešilca, ki

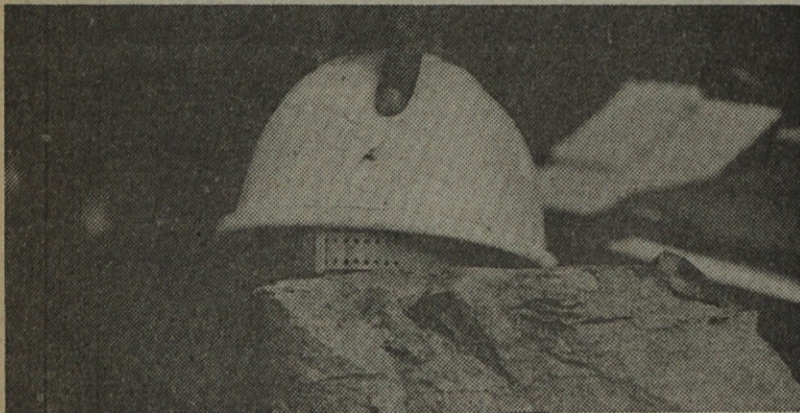
Ivan Kokot: »Zaščitna čelada mi je rešila življenje.«

me je odpeljal v bolnišnico v Trbovlje.

Ponesrečenemu delavcu so rano na glavi zašili, nakar je še pet dni ostal na hospitalizaciji. Po kontrolnih pregledih in bolniškem stazležu je ugotovljeno, da je z delavcem vse v redu in sedaj, poldrugi mesec po nesreči, že dela.

Svojo pripoved je Ivan Kokot končal s stavkom: »Da sem ostal živ, se moram zahvaliti samo dejstvu, da smo na gradbišču striktno uporabljali zaščitna sredstva. Če ne bi imel čelade, bi me 8-kilogramska skala prav gotovo ubila.«

C. Pavlin

Osem kilogramska skala je prebila čelado, vendar je le-ta rešila življenje delavcu Ivanu Kokotu

Gradisovo gradbišče na Koroškem

Trgovski paviljon v Prevaljah

Želja Ravenčanov: Več dela v regiji

Ta mesec se bodo zaključila dela na objektu Trgovski paviljon v Prevaljah, v katerem bo celjska Kovirotehna približala oziroma omogočila potrošnikom iz tega dela Slovenije izbor in nakup izdelkov iz svojega trgovskega programa.

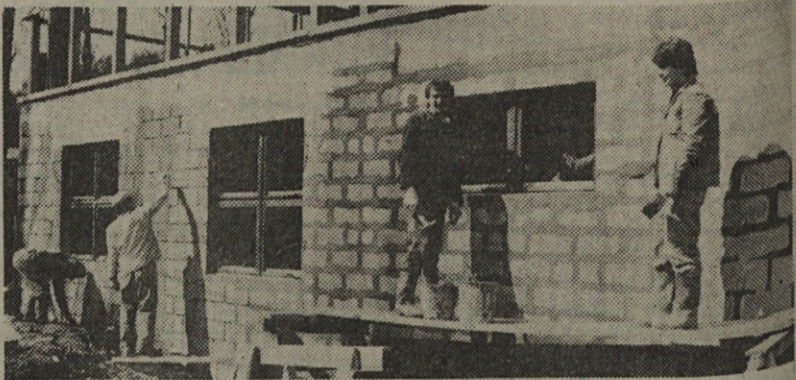
V objektu, ki so ga delavci tozda GE Ravne pričeli graditi septembra lani, bo pokritim prodajnim površinam namenjenih okrog 2.000 kvadratnih metrov. Zgrajeno je tudi večje skladišče in zaklonišče.

Gradbenih del je bilo za okrog 20 milijonov dinarjev, razen Ravenčanov pa je z montažno konstrukcijo in obrtniški deli sodeloval tudi mariborski Marles.

Vrednost del okrog dve stari milijardi dinarjev je sicer samo drobec glede na plan tozda GE Ravne v letu 1985; vendar jim v pomanjkanju investicijskih del v regiji, vsakršno delo v bližnji okolici baze pride še kako prav. Delo zunaj regije namreč povzroča višje stroške ter še bolj otežkoča doseganje takšnega ostanka dohodka, da bi standard gradbenega delavca ne zdrknil še niže.

Ravenčani bodo letos primorani še iskati delo in to ne glede na oddajenost. Predvsem pa bi si želeli »oddahniti« s kakšno trdno napovedjo nosilcev razvoja v regiji o skorajšnjem pričetku gradnje kakega zahtevnejšega objekta ali celo kompleksa.

Ludvik Rudolf

Zidarska skupina iz tozda GE Ravne pri zaključnih delih

Delavci naših kooperantov in pogodbeni delavci so slabo poučeni o predpisih s področja varstva pri delu

Varstvo pri delu je pomembna sestavina vsakega proizvodnega procesa in zato morajo vsi delavci biti poučeni o vseh predpisih o varstvu pri delu. Iz prakse vemo, da temu ni vedno tako. Poznamo primere, ko delavci pridejo na delovno mesto in ne poznajo predpisov s področja varstva pri delu, včasih so celo brez dokumentov potrebnih za sprejem na delo: potrdilo o zdravstvenem pregledu, potrdilo o opravljenem preizkusu znanja iz varstva pri delu in celo brez socialnega zavarovanja. Te pomanjkljivosti se nam kažejo predvsem pri delavcih naših kooperantov in pri pogodbenih delavcih.

Zato vsakega novospregtega delavca, ki se zaposli v tozdu Kovinski obrati Ljubljana, kjer delam, poučim o tem, kako mora varno delati in ga opozorim na nevarnosti, ki se lahko pojavijo na njegovem delovnem mestu. Mlajši delavci so teoretično dovolj seznanjeni s predpisi o varstvu pri delu, manjka pa jim praksa. Povezati eno z drugim je naloga inženirjev varstva pri delu, pa ne samo njih, temveč tudi delovodij, skupinovodij in organizatorjev proizvodnje.

Zavedati se moramo, da poškodbe in obolenja do katerih pride na delovnem mestu, negativno vplivajo na poslovanje, saj so stroški okrevanja po takšnih poškodbah precejšnji in direktno ter indirektno zmanjšujejo naš dohodek.

Zato se ne obnašajmo tako kot kaže spodnja karikatura:

Vladimir Jagarinec

Podatki o inventivni dejavnosti v Gradisu v letu 1984

Lani v obravnavi 25 inovacijskih predlogov

Pri 13 predlogih prihrank skoraj 27,5 milijona (novih) dinarjev

Na treh rednih sejah v letu 1984 je Gradisova Komisija za inventivno dejavnost obravnavala 25 prijav — predlogov, ki jih je posredovalo 73 avtorjev. Od teh je bilo 18 predlogov sprejetih, 6 vrnjenih v dopolnitev, enega pa so prijavitelji umaknili.

Svet raziskovalne enote je za 18 sprejetih inovacijskih predlogov posredoval za 561.909,50 dinarja izplačil avtorjem, kar pomeni, da so bila tudi že izplačana. Po podatkih iz dokumentacije je bilo ugotovljenih prihrank pri vseh 13 inovacijskih predlogih za 27.500.000 dinarjev, v petih primerih pa prihranka ni bilo mogoče ugotoviti.

Za vseh 18 sprejetih predlogov so avtorji prejeli »odškodnine« okrog 2 odstotka ugotovljenega prihranka oziroma celo manj, če upoštevamo še dejstvo, da je bil prihranek

višji glede na prej omenjenih pet primerov, ko prihranka ni bilo moč oceniti.

Avtorjem prvih 11 sprejetih predlogov so bila podeljena tudi priznanja za njihove dosežke, ki jih bodo ostali prejeli naknadno.

Predlogi izvirajo iz šestih tozgov: GE Celje, GE Ljubljana, Biro za projektiranje Maribor, Kovinski obrati Maribor, SPO in OGP.

V okviru Komisije za inventivno dejavnost je bilo treba poskrbeti za vsa tajniška in mnoga strokovna opravila. Med njimi bi našli nekatere:

— vodenje postopkov od prijave inovacijskih predlogov do izplačil nadomestil in dodelitve priznanja inovatorjem

— organizacija in sodelovanje na RAST YU '84 na Reki (kjer je Gradis sodeloval z inovacijo Temeljenje na PAB kolih velikega premera, avtorjem pa so bile dodeljene posebne plakete)

— vodenje postopkov za patentno zaščito naših izumov, prijavljenih v SFRJ; poizvedbe po posameznih ozdih v domovini in v svetu in primerjave tehnik in tehnologij, preverjanje pri tujih firmah

— sodelovanje pri nastajanju Pravilnika o varovanju poslovne tajnosti v delu, ki se nanaša na področje inventivne dejavnosti in transfera tehnologije

— vodenje postopka izdelave novega SAS o inventivni dejavnosti

— sodelovanje pri ugotavljanju možnosti nostrifikacije sistema po pogodbi med P. Holzmanna in Gradisom

— priprava prijave za pridobitev inovacijskega kredita za mali finišer

— vključevanje v izobraževalne seminarje in druga.

25 prijav v letu 1984 pomeni napredek glede na leto 1983, v katerem je bilo prijav 16. Povečalo se je tudi število avtorjev in to s 35 na 75.

V lanskem letu smo tudi dobili odobritev patenta za izum inž. Strajnsaka, kar potrjuje, da se inventivni dejavnosti in ustvarjalcem obetajo lepši časi.

Miroslava Pascolo

Nov Gradisov patent

Žerjavna proga brez pragov

Patentna zaščita vsaj sedem let
Prejeta odločba tudi spodbuda za druge

Prvi patent je Gradis dobil leta 1967 za »Hmeljske žičnice z drogovci«, izumitelja pa sta bila inženirja Pelikan in Cerkovnik. Patent je nehal veljati koncem leta 1982. Potem je Gradis čakal sedemnajst dolgih let na nov patent in ga končno dobil za izum »Žerjavna proga brez pragov«, katerega izumitelj je Janko Strajnsak, dipl. inž.

Bistvo izuma nove konstrukcije žerjavne proge brez pragov je v tem, da je tirnica pritrjena z objemko na nosilec vezan s sidrom, ki preprečuje bočne premike in je vgrajen v tanko izravnalno plast, ponavadi beton, ki leži na utrjeni podlagi.

Če vemo, da je izum z družbenega gledišča najvišja oblika ustvarjenega tehničnega napredka, ker predstavlja novo stanje tehnike v svetu in če vemo, da je število patentov pokazatelj razvitosti gospodarstva države, lahko zaključimo, da ima za poslovanje določene organizacije vsak patent velik pomen.

Odločbo za priznanje patenta za zgoraj naveden izum je Gradis dobil septembra 1984. Patentna zaščita bo trajala sedem let od objave patentne prijave (junij 1983), če pa se bo izum resno in dejansko izkoriščal v proizvodnji, se bo lahko podaljšal še za sedem let.

— Kaj pravzaprav ta zaščita za Gradis pomeni?

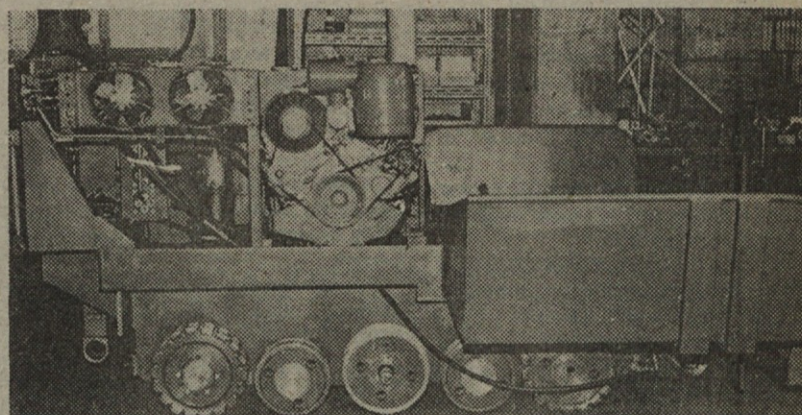
Gradis kot nosilec patenta ima pravico izkoriščati in ne dovoliti drugim, da izkoriščajo v proizvodnji naš zavarovani izum; Gradis ima pravico dati v promet predmete, izdelane po zavarovanem izumu; ima pravico razpolagati s patentom; ima pravico do plačila, v kolikor bi še kdo izkoriščal v proizvodnji ta zavarovani izum.

— Kaj pa izumitelj?

Izumitelju gredo moralne in materialne pravice, ki mu pripadajo po Zakonu o izumih, tehničnih izboljšavah in znakih razlikovanja ter SAS o inventivni dejavnosti; ima torej pravico do deleža pri dohodku v obliki posebnega plačila in sicer za ves čas izkoriščanja izuma, vendar ne dlje kot traja zakonsko varstvo; ima pravico, da je označen v prijavi in vseh listinah, ki se nanašajo na patent.

Za to vrhunsko stvaritev na področju tehnike inž. Strajnsaku iskreno čestitamo, hkrati pa upamo, da bo ta uspeh spodbuda drugim delavcem naše DO pri njihovem ustvarjalnem delu.

Miroslava Pascolo

Delavci Kovinskih obratov Maribor hitijo z izdelavo prototipa malega finišerja za asfalt, ki bo prvič razstavljen na spomladanskem velesejmu v Zagrebu

Mali finišer za asfalt — nov izdelek

Pravilno zasnovan proizvodni program zahteva poleg osvajanja čisto novih izdelkov tudi njihovo dopolnjevanje. Cilj take usmeritve je razvoj malega finišerja za asfalt.

Po uspešnem razvoju in proizvodnji finišerja srednjega razreda, so se v Kovinskih obratih Maribor, na osnovi raziskav trga v Jugoslaviji in priporočila poslovnega partnerja iz ZR Nemčije odločili, da razvijejo in osvojijo proizvodnjo malega finišerja za polaganje asfalta v širini od 1 m do 2,5 m. Tak izdelek predstavlja novost na našem trgu.

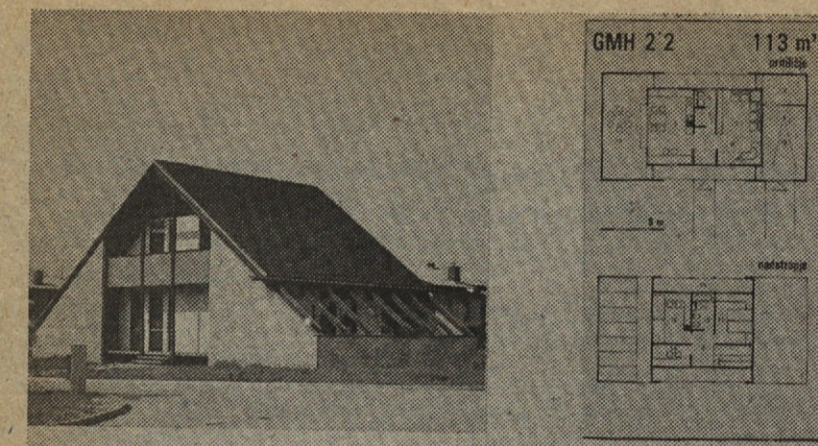
Mali finišer je namenjen asfaltiranju ožjih mestnih ulic, kolesarskih stez, pločnikov, odstavnih pasov, parkirnih prostorov, tovarniških dvorišč ter popravilu cest v komunalnem gospodarstvu in nadomešča ročno asfaltiranje. S tem zapolnjuje vrzel pri strojih za cestogradnjo.

Po predhodno izvršenih obsežnih raziskavah o obnašanju posameznih vrst malih finišerjev (angleških, nemških, japonskih), so delavci Kovinskih obratov skupaj s strokovnjaki Industrijskega biroja prišli do idejne zasnove, ki upošteva dosežke tuje tehnike in originalne domače inovacije.

Stroj je skonstruiran tako, da so maksimalno upoštevani tudi domači materiali. Uvoženo bo le nekaj hidravlike, ki se pri nas ne izdeluje in predstavlja okrog 5 odstotkov vrednosti stroja.

Potreba po osvajanju nekaj novega, zahtevnejšega in zagnanost posameznikov sta rodila nov izdelek, ki bo prvič prikazan na letošnjem spomladanskem velesejmu v Zagrebu.

Besedilo: Marko Žontar
Slika: Franjo Štromajer

Prototip individualne hiše v Žalcu

Skupina arhitektov v sestavi: Silvo Zavrtanik, Boštjan Kolenc, Metka Erjavec in avtor tega članka smo leta 1977 začeli razvijati program GMH. V osemletnem razvojnem obstoju si v neprekinjenem redosledu sledijo študijsko delo, konkretne aplikacije, prototipi in realizacije naselij in spet študijsko delo v katerega vnašamo izkušnje iz zgrajenih hiš. Študijsko delo v katerega so vključeni tudi programski in zazidalni preizkusi GMH v anonimnih republiških in zveznih natečajih, v celoti poteka v okviru razvojnih nalog pri Razvojni enoti s sodelovanjem zainteresiranih tozdr predvsem LIO Škofja Loka, ki je glavni izvajalec programa GMH.

Kratek pregled dela in rezultatov daje naslednjo sliko:

Razvojne naloge:

- osnovni sistem GMH
- individualne stanovanjske hiše GMH (počitniške, samostojne, atrijske, vrstne), vsega okrog 50 tipov zbranih v katalogu
- kolektivne stanovanjske hiše GMH (manjši stanovanjski bloki do višine P + 1 + M)
- razširitev programa GMH na javne objekte (šole, vrtci, ambulante, trgovine, moteli)
- študija večjih sklopov detajlov (montažni temelji, montažne sanitarne kabine)
- konstrukcijske rešitve, montažni betonski skelet z montažno ploščo

Nagrajena natečajna dela:

- zvezni natečaj za individualno hišo, Beograd
- republiški natečaj za nizko strnjeno stanovanjsko zazidavo
- republiški natečaj za strnjeno stanovanjsko zazidavo do višine P + 2
- republiški natečaj za stanovanjsko področje Bitnje pri Kranju
- interni natečaji

Zazidalni preizkusi na osnovi stanovanjskih hiš GMH:

- Belo polje, Jesenice
- naselje v Aleksincu
- naselje Rasadnik, Novi Pazar
- Vrhnje, Radovljica
- Črčad, Črnomelj
- Duga lesa, Ormož
- Grič, Šempeter pri Žalcu
- Dol pri Ljubljani

Izvedeni prototipi:

- GMH 2.2, Žalec
- GMH 5.4, Kranj
- GMH 5.1, arabska hiša, Bagdad
- GMH sončna hiša Zagreb (v gradnji)

Izvedena naselja GMH:

- Duga lesa, Ormož
- Škaljari, Kotor
- Rasadnik, Novi Pazar
- Mavčiče (v gradnji)

Zadnji sklop razvojnih nalog pod skupnim naslovom »Nadaljnji razvoj GMH« je obsegal naslednje pogoje:

- študija skeletne konstrukcije s stropovi in sistemom GMH v izvedbi iz montažnih AB plošč,
 - študija balkonske steklene stene pri fleksibilnih balkonih ali ložah v sistemu GMH,
 - gradnja stanovanj na manjvrednih primestnih zemljiščih z interpolacijo težkomontažnih konstrukcijskih elementov s pasivnim izkoriščanjem sončne energije.
- Sklop nalog se nanaša na nadaljevanje študija sistema GMH in razširitev izborov novih elementov, ki bi s svojo aplikativnostjo pripomogli k čim večji uporabnosti montažne gradnje GMH.

Novi gospodarski in politični trendi narekujejo v Sloveniji, zaradi značilnega goratega reliefa posebne zazidalno-prostorske pogoje, ki bodo imeli daljnosežne posledice na obliko naselij ob večjih središčih. Za primer navajamo citat iz urbanističnega akta za mesto Kranj:

»Občina Kranj je pri izvajanju politike nadaljnjega prostorskega urejanja v celoti upoštevala stališče, sklepe in priporočila za oblikovanje in izvajanje prostorske, urbanistične in zemljiške politike v SR Sloveniji, ki jih je sprejela skupščina SRS v februarju 1978 in ki strogo ščitijo vsa kmetijska zemljišča. Zaradi navedenih omejitvenih faktorjev je mesto Kranj sedaj skoraj popolnoma zaustavljeno v svojem bodočem prostorskem razvoju in je prisiljeno iskati nova zazidalna področja

Razvoj gradbenih lahko montažnih stanovanjskih hiš GMH v okviru programa raziskovalne enote

na zemljiščih, ki so kmetijsko manj pomembna, to pa so gozdni obronki z manjvrednimi kmetijskimi površinami in obrobni gozdni pas.

Bodoča stanovanjska gradnja bo odrinjena s kmetijskih zemljišč na gospodarsko manj pomembna področja slabših tal in gričevnatih obrobni gozdov. To dejstvo in pa empirični rezultati socioloških raziskav, bodo narekovali novo strukturo naselij, ki bodo bistveno manjša, z manjšimi višinskimi gabariti in manjšo gostoto prebivalcev.

Kljub občutni gospodarski krizi vodi nakazani trend razvoja stanovanjske gradnje do novih naselbin in gradbenih struktur, ki verjetno s stališča direktnega porabnika ne bodo najcenejše, a bodo nedvomno velik korak naprej v smeri racionalnejše izrabe zemljišč in naravnih energetskih danosti ter splošne humanizacije bivanja.

Gradis, kot ena vodilnih gradbenih podjetij, prav gotovo ne bo mogel ostati zgolj opazovalec pričujočim kvalitetnim spremembam, ampak se bo moral aktivno vključiti v nakazani razvoj z vsemi svojimi razpoložljivimi močmi na področju stanovanjske gradnje, od katere je ena veja sistema Gradisovih montažnih hiš GMH, ki je v svojem osemletnem razvoju prispel do faze, ko bo moral prestopiti mejo družinske hiše in poseči v kategorijo kolektivnega stanovanja.

Dosedanja praksa razvojnih študij, projektiranja in izvajanja lahko montažnega programa je zajemala pritlične ali enonadstropne družinske hiše. Prvi poskusi, da bi presegli individualni okvir montažnih hiš, so bili zastavljeni v naseljih v Ormožu in Novem Pazarju. V stanovanjskih hišah P + N + M smo predvideli kolektivna stanovanja to je, hiša ni več enodružinska, ampak so v vsaki etaži samostojne stanovanjske enote.

S tem je bil sistem GMH vključen

v širši okvir stanovanjske gradnje. Pri teh izvedbah smo naleteli na nove probleme, od katerih je eden glavnih akustična izolativnost pri delnih elementov med stanovanjskimi premajhna toplotna akumulativnost stavbne mase. Navedene probleme smo dokaj uspešno rešili v že klasični GMH lahko montažni izvedbi stropna konstrukcija je uspešno postala testiranje na ZRMK. Vendar so rešitve akustičnih barrier v lahki izvedbi zelo komplicirane in dragoceno doseči idealnih laboratorijskih pogojev. Pokazala se je nujnost v daljnega razvojnega študija, ki vključiti v sistem težkomontažne stropne in stenske elemente, ki hkrati rešili problem akustične izolativnosti in bistveno prispevali k večji toplotni akumulativnosti hiš.

V to smer naravnani razvoj GMH pogojuje tudi nova razmišljanja o fasadni koži. Betonsko konstruktivno jedro daje nove možnosti pri sadnih obravnav, ki se lahko prilagajajo vsem tehničnim in tržnim zahtevam. Fasadna koža lahko ostane klasični leseni sendvič, lahko jo postavljajo težkomontažni fasadni paneli, ali pa so fasadna polnila klasično zidana, kar bi ponujeno hišnim stanovanjskim prostorom in pa v danih situacijah močno približalo slovenskemu kupcu. Vsaka od variant fasadne izvedbe pa mora hkrati s tlorisno zasnovo upoštevati vse potrebne elemente pasivnega izkoriščanja sončne energije.

Prizadevanja v tej smeri kaže naša projekta za republiške natečaje Strunjan, Barje, Pekre, za Lavricovo Bitnje pri Kranju.

Pri vseh natečajih smo aplicirali bistvo sistema GMH to je, vsa stanovanjska enota ima možnost rasti. Osnovna enota ima velik dvosobnega stanovanja, nato pa je mogoče po finančnih možnostih uporabnika večati do končne faze rasti z lastnim delom ali pa z delom gradbene firme. Vse predvidene

gradbene strukture imajo višinske gabarite od P + 1 + M pa do P + 2 + M, kar je bilo pogojeno z natečajnimi propozicijami, ki izražajo splošni slovenski trend v stanovanjski gradnji za bližnjo in daljšo prihodnost.

Iz skopo opisane problematike je razvidno, da razvoj GMH potrebuje širši Gradisov okvir. V razširjenem programu so lahko vključeni vsi tozdr gradbene operative, predvsem pa tozdr LIO Škofja Loka in tozdr OGP. Le tako strokovno in operativno podprt sistem se bo lahko konkurenčno vključeval v slovenski in jugoslovanski trg na področju nižje stanovanjske gradnje, ki bo za daljšo dobo narekovala podobo novih naselij.

Prototip sončne hiše postavljamo na zagrebškem velesjmu

Trenutno imamo v gradnji prototip GMH 2.5, sončna hiša, ki jo postavljamo na zemljišču zagrebškega Velesjma kot poskusni objekt.

Hkrati bomo na prototipu preverjali interpolacijo montažne AB konstrukcije, ki naj bi vnesla v montažno hišo večjo toplotno stabilnost v stanovanjskih prostorih in pa uspešnost uvedbe steklenika, kot elementa pasivnega izkoriščanja sončne energije. V hiši bodo strokovnjaki LIZ-a, ki so specializirani za probleme izrabe sončne energije postavili merilne naprave, ki bodo registrirale toplotne razmere v hiši ob določenih in izmerjenih zunanjih pogojih.

Obenem bo sončna hiša služila kot razstavni eksponat GMH, notranjost pa bo opremljena s pohištvo, ki ga bo razstavljala Slovenijales.

V hiši bo v času sejmov sedež Gradisovega informativnega centra, ki bo v posebnem prostoru razstavil

karacteristična področja Gradisove dejavnosti, v osrednjem bivalnem prostoru pa bo urejena možnost za pogovor s potencialnimi kupci in naročniki.

Zasnova prototipa izvira iz raziskovanj stanovanjskih oblik, ki so nastale pri delu za republiški natečaj za naselje Lavrica. Vodilo za koncept so bile razlike med stanovanjem v visokih stanovanjskih lamelah in med stanovanjem v individualni hiši.

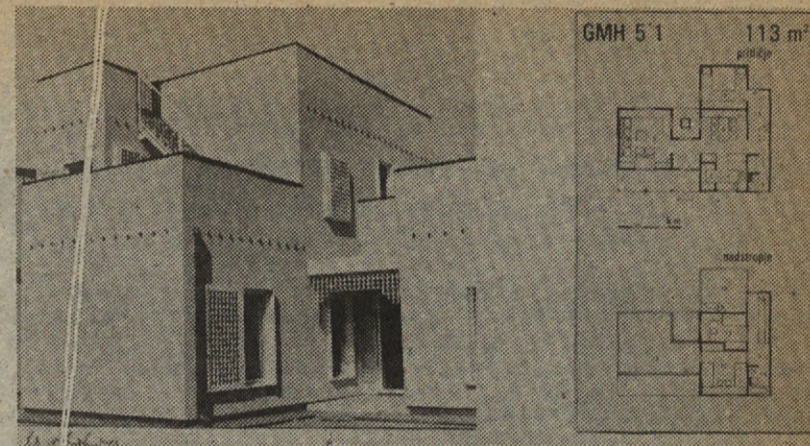
Prizadevali smo si, da bi za Lavrico našli takšno obliko naselja, da bi se po prostorski in gradbeni zasnovi čimbolj približalo kvalitetam naselja individualnih hiš, obenem pa naj bi bilo dovolj gosto naseljeno in zemljišče racionalno uporabljeno.

Vsakemu stanovanju naj pripada del skupne zelenice, vsako stanovanje naj ima lasten vrt. Predvideti je bilo treba majhno število etaž in malo stanovanj na stopnišni podest.

Garažo smo približali stanovanju. Dimenzionirana mora biti tako, da ne služi samo shranjevanju avtomobila, temveč mora imeti še prostor za kolo, čoln, vrtno orodje, trdo gorivo, morda še delavnico v ostrešju. Vsako stanovanje naj ima vrt, ki je povezan s stopniščem in stanovanju pripadajočo garažo.

Ob vsakem stanovanju je treba uvesti nov fleksibilen prostor, ki se bo po bivalnih kvalitetah približal atriju atrijske hiše. To naj bo steklenik s pomično notranjo steno ki bo regulirala velikost zunanjega in notranjega prostora v zimskem in poletnem času.

- A Trietažna stanovanjska hiša (tri stanovanja)
- A1 Bivalni prostori
- A2 Funkcionalni prostori
- A3 Loža — steklenik, sprejemnik sončne toplote
- B Garažna hiša v povezavi z

Prototip — arabske hiše v Bagdadu

- vrtno, stanovanjem. Vsakemu stanovanju pripada ena garaža
- B1 Garaža
- B2 Shramba za kurjavo in vrtno orodje
- B3 Možnost ureditve delavnice v ostrešnem prostoru garaže
- C Vrt (lahko okrasni, sadni ali zelenjavni), za vsako stanovanje.
- D Skupni zunanji prostori naselja, zelenice.
- E Dovozna stanovanjska cesta.

Glavni namen natečaja je bil poiskati obliko kolektivnega stanovanja, ki bo vsebovala vse bistvene kvalitete bivanja v individualni hiši, hkrati pa bi imelo primerno gostoto naseljenosti.

Realizacija te zamisli naj bi prestregla tok bežečih ljudi iz visokih lamel v stihijsko nastajajoča predmestna naselja individualnih hiš. Predpostavka je, da gre za ljudi, ki si rie žele svoje hiše za vsako ceno, ampak za ljudi, ki iščejo le boljše obliko bivanja, kot pa jim jo nudi stanovanje v visokih stanovanjskih lamelah.

Jasno je, da mora biti takšna oblika stanovanja nad kategorijo veljavnih normativov, katerih posledica so prav stanovanja, ki jih ljudje zapuščajo.

Pri prototipu na zagrebškem Velesjmu gre za poenostavljeno obliko hiše, ki smo jo razvili za Lavriški natečaj, oblika kolektivne hiše se je zredicirala na individualno hišo.

V zvezi z racionalno rabo energije in pasivnim izkoriščanjem sončne energije smo sodelovali z zunanjim sodelavcem z LIZ-a, ing. Markom Umbergerjem. Navajam nekaj glavnih misli in izsledkov iz njegovega prispevka k elaboratu:

Bioklimatska analiza in racionalna raba energije

Da bi v polni meri uveljavili bioklimatski pristop k snovanju bivalnih prostorov in na ta način zmanjšali porabo neobnovljivih virov energije ter zagotovili udobno bivanje v zgradbah, iščemo take urbanistične rešitve, s katerimi v največji možni meri nevtraliziramo negativne meteorološke vplive. Nizke temperature v zimskem času,

znatne količine razpoložljive sončne energije v prehodnem obdobju in relativno visoke temperature in močna sončna insolacija v poletnem času nam narekujejo, da pri projektiranju težimo k:

- preprečevanju oziroma zmanjševanju toplotnih izgub v zimskem času
- omogočanju izrabe sončne energije v prehodnem obdobju
- onemogočanju pregrevanja bivalnih prostorov v poletnem času
- pravilnim orientiranjem zgradb
- pravilno medsebojno razporeditvijo zgradb za optimalno izkoriščanje razpoložljive sončne energije
- termalnim zoniranjem stanovanjskih enot
- optimalno izbiro pasivnih sončnih sistemov

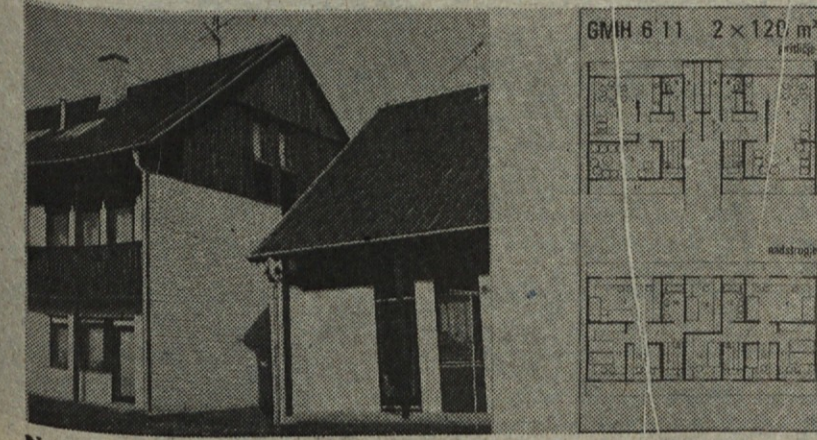
Vse zgradbe oziroma stanovanjske enote v njih so orientirane tako, da so osonečene čez vse leto najmanj 3 ure in največ 10 ur dnevno. Z ustreznimi tlorisnimi rešitvami dosežemo, da je vsako stanovanje v celoti ali delno osonečeno. Na ta način dosegamo v stanovanjih, ki so osonečena krajši čas ugodno klimo, v stanovanjskih, ki so osonečene celi dan pa znatne energijske prihranke.

Navedene urbanistične rešitve nam omogočajo optimalno izkoriščanje sončne energije. Za dano lokacijo in klimatske pogoje so principi pasivne sončne energije najprimernejši za uporabo. Po naših izračunih sta direktni princip in steklenik najprimernejša principa. Za oba tipa smo s pomočjo metode Solar Load Ratio, analizirali energijske prihranke za stanovanjske enote v Lamelah SL, ZS in SB1. Ker za dano lokacijo ne obstajajo merjeni podatki o temperaturah in razpoložljivi sončni energiji, smo uporabili klimatske podatke za Brnik. Količino sončnega sevanja smo zaradi pogostosti megle na lokaciji zmanjšali za 10 %. Izračun smo izvršili za dva tipa zgradb: zgradbe s toplotnimi karakteristikami, ki so skladni z veljavnimi jugoslovanskimi predpisi in zgradba s karakteristikami iz tujih predpisov, ki pa bodo predvidoma v nekaj letih veljavni tudi pri nas.

Mirko Kajzel

Naselje Rasadnik Novi Pazar — minibloki

Naselje Duga lesa Ormož

Inventivna dejavnost

Domača pamet pridobiva na veljavi

Pomembne vsebinske spremembe v novem SaS o inventivni dejavnosti

Šele v zadnjem času smo se v naši družbi ponovno začeli zavedati, da je den izmed vzrokov za težave našega gospodarstva tudi že vrsto let trajajoča inovacijska kriza. Posledica te krize je neusmiljeno zaostajanje našega tehnološkega razvoja za svetovnim, in odtod tudi naša velika odvisnost od tujih tehnologij. Vpliv takega stanja pa ne seže samo v tehnološko intenzivno ravnotežje gospodarske veje, temveč tudi v panogo gradbeništva.

Problemi inventivne dejavnosti so tevilni, vsestranski ter značilni ne le a posamezne organizacije združenega dela ali celo samo za Gradis, temveč za celotno jugoslovansko gospodarstvo. Z gotovostjo lahko dodamo, da so ti problemi zrcalna lika mesta in vloge, ki jo je inventivna dejavnost imela v naši družbi zadnja leta — to je, da je nismo jemali dovolj resno, nismo ji priznali pomena ki ga ima, bila je bolj kakršna ljubiteljska »postranska« dejavnost redkih in zagnanih posameznikov, ki pa za svoje ustvarjalno delo največkrat niso dobili moralnih ali materialnih priznanj ter podpore. Inventivna dejavnost je bila kot pomembna opredeljena zgolj na papirju.

Kot celotna družba smo se dolgo rezili in zelo pozno ugotovili, da je inovacijski proces pravzaprav pogoj za obstoj in razvoj našega gospodarstva. Šele v zadnjih nekaj letih smo začeli pospeševati aktivnosti in nekatere premikom tako na področju zakonodaje kot področjih širše družbene aktivnosti in organiziranosti — se z namenom, da bi poživili inventivno dejavnost in ji dali pravo mesto tudi v praksi.

Aktivnosti v Gradisu

V DO GIP GRADIS smo neavno sprejeli nov samoupravni porazum o inventivni dejavnosti, ki rinaša več novosti. Najprej zapišimo nekaj besed o razlogih, ki so prjeli spremembe:

Prvi razlog je bil Zakon o izumih, tehničnih izboljšavah in znakih razlikovanja (ZITIZR), ki obvezuje zde, da uskladijo samoupravne porazume ali druge samoupravne plošne akte z zakonskimi določili, sebovanimi v tem zakonu.

Za ZITIZR je značilen predvsem ov pristop pri:

- reguliranju odnosov izkorišanja stvaritev v družbenem delu;
- opredelitvi materialnih in moralnih pravic ustvarjalcev v združenem delu z namenom, da se spodi inventivna dejavnost;
- urejevanju vsebine pravic, s katerimi se zavarujejo inventivni dosežki;

— reguliranju prenosa pravic;

— trajanju patenta, postopkih za priznanje patenta, nove vrste licenc itd.

Stari Gradisov SaS o MID je temeljil na Zakonu o patentih in tehničnih izboljšavah (ZPTI), ki je prenehal veljati leta 1981. Treba ga je bilo prilagoditi potrebam naše družbe in DO. Ker ni dovolj natančno opredeljeval pristojnosti in odgovornosti posameznikov ter služb je bilo zelo težko prodreti oziroma uveljaviti dosežke v krogih tistih, ki so v končni fazi odločali o uvedbah novosti v proizvodnjo in s tem v življenje.

Drugi razlog je bil ta, da nismo bili zadovoljni z razvojem in rezultati inventivne dejavnosti pri nas, ki se je odvijala po sistemu zbiranja predlogov in temeljila na iniciativi posameznikov.

Po novem SaS o ID se spreminja način zbiranja predlogov, inventivna dejavnost pa se bo odvijala v skupinah ali krožkih, kjer se bodo iskale rešitve za znane probleme usmerjeno, sistematično in organizirano.

Gre za nov način delovanja inventivne dejavnosti oziroma za novo metodo dela, ki omogoča delavcem usposabljanje za boljše upravljanje delovnih procesov, smisel pa se odraža v medsebojnem delovanju zaposlenih za izboljšanje organizacije in proizvodnje.

Vsebinske novosti

Poleg uskladitve z novimi zakonskimi določili in novega načina delovanja je novost SaS o inventivni dejavnosti v Gradisu tudi v izvedenosti inovacijskih dosežkov, pri katerih se prihranek ne da končno določiti. Namreč, podana so konkretna merila za originalnost predloga, za njegovo pomembnost in vplivnost na področju dela, za uporabnost predloga in ocenjevanje stroškov pri njegovi realizaciji.

Novost je tudi v nalogah vodstvenih in vodilnih delavcev, katerim je neposredno podrejena inventivna dejavnost in v posebnih priznanjih delavcem-inovatorjem, pri čemer je

poleg ostalih nagrad in priznanj uvedena še pavšalna nagrada ob prijavi vsakega inventivnega predloga.

Opozoriti je treba tudi na novo določbo v SaS o inventivni dejavnosti, ki pravi, da inovacijski dosežki, ki izhajajo iz raziskovalnega dela in ki ga Gradis finansira v drugi OZD, pripadajo Gradisu. To določbo je treba vnesti v vsak SaS o združevanju dela in sredstev oziroma v vsako pogodbo o finansiranju.

V novem SaS o ID je opredeljen tok inovacijskega procesa, ki se začne z zbiranjem pobud, s katerimi se iščejo rešitve znanih problemov, predlogov za izboljšavo in ustvarjalnih zamisli.

Po novem pobude zbiramo prek posameznikov, natečajev, krožkov ali vodij organizacijskih enot, pri koordinatorju v tozdu (DS). Ta je dolžan, da organizira inventivne krožke in natečaje, nudi pomoč, obdeluje, evidentira in proučuje predloge, zbira dodatne informacije, oblikuje prijavo in jo posreduje organizatorju za ID, ki vodi inventivno dejavnost na ravni DO. Ta tudi ugotavlja formalno pravilnost prijave, zahteva morebitne dopolnitve, proučitev in ocenitve predloga ter predloge z vsem zbranim gradivom posreduje Komisiji za inventivno dejavnost (KID) pri Svetu raziskovalne enote (Svet RE).

KID obravnava predlog, zavzame stališče, zahteva eventualne dopolnitve in opredeli stopnjo trajnosti. Zapisnik s predlogi sklepov posreduje Svetu RE oziroma delavskemu svetu organizacijske enote (tozd

DS). Ta obravnava zapisnik in sklepa o predlogih KID.

Na osnovi sklepov Sveta RE organizator izda nalog za izplačilo nagrad, strokovno oblikuje patentne prijave in sproži postopek za zaščito izuma pri Zveznem zavodu za patente. Tozd — koristnik izplača nadomestilo za inovacijski dosežek, ali pa sklene pogodbo z izumiteljem oziroma avtorjem.

KID tudi predlaga delavskemu svetu tozda oziroma DS, da uvrsti v plan razdelave v vse še ne uvedene inventivne predloge in to posebno tam, kjer je to pogojeno z večjimi investicijami in določenim rizikom.

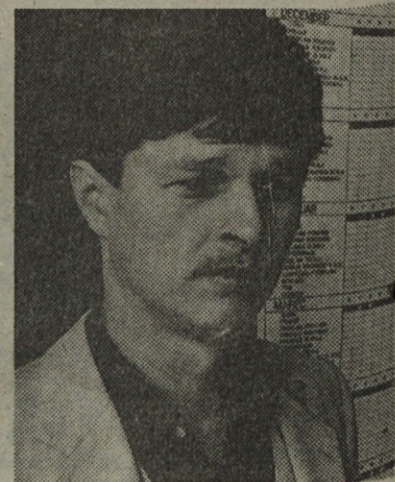
Vsak avtor lahko po prejemu sklepa o rešitvi vložiti zahtevo za varstvo pravic na delavski svet tozda DS. V kolikor ta ne more presoditi o upravičenosti pritožbe, določi strokovno komisijo, ki jo sestavljajo člani, ki niso člani KID. Avtor lahko nazadnje, če ni zadovoljen s sklepom strokovne komisije sproži postopek na sodišču združenega dela.

Nov Gradisov SaS o ID, ki je usklajen z določili vsebovanimi v ZITIZR, daje solidno osnovo za razvoj inventivne dejavnosti v naši DO. Hkrati nas obvezuje, da ga z vso odgovornostjo izvajamo in tako nenehno skrbimo za inoviranje in uporabo lastnega znanja. Znanje je blago najvišje tržne vrednosti in kot tako znotraj kolektiva najcenejše; če mu zaupamo in ga omogočamo lahko tudi spreminjamo delovne procese, dajemo nove kvalitete in — boljše živimo. Miroslava Pascolo

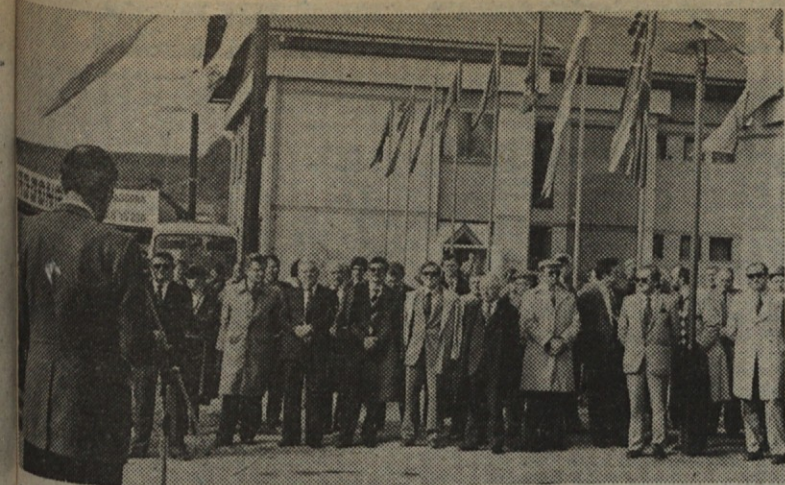
Daniel Kirbus iz SPO bo nastopal na paradi ob dnevu zmage 9. maja v Beogradu

Manj kot mesec dni nas deli od 9. maja, ko bo v Beogradu velika parada ob Dnevu zmage. V sestavi IV. ešalona bodo nastopili predstavniki večjih organizacij združenega dela iz vseh republik in obeh avtonomnih pokrajin. V delavskem podešalonu iz SR Slovenije bo nastopil tudi delavec iz Gradisa, to je Daniel Kirbus iz tozda SPO, ki je trenutno predsednik Koordinacijskega sveta OO ZSMS GIP Gradis.

Vse udeležence delavskega podešalona iz SR Slovenije bo 28. aprila, pred odhodom v Beograd sprejel predsednik slovenskih sindikatov Marjan Orožen, nakar bodo leti odpotovali na priprave. V Beogradu bodo vadili od 29. 4. do vključno 10. maja. C. P.

Daniel Kirbus

Slovesne otvoritve na 3. mednarodnem sejmu v Gornji Radgoni
3. mednarodni gradbeni sejem v G. Radgoni

Tudi na sejmu je bil poudarek na 40. letnici naše DO

Uspešna predstavitev

Na razstavišču pomurskega sejma v Gornji Radgoni je bil od 1. do 7. aprila 3. jugoslovanski sejem gradbeništva in gradbenih materialov z mednarodno udeležbo. Na razstavnem prostoru se je predstavilo 380 domačih in 18 tujih gradbenih organizacij, med njimi tudi naša delovna organizacija.

Radgonski sejem, ki je vsaki dve leti, ni toliko specifičen po razstavljenih izdelkih, temveč po spremljajoči dejavnosti. Tokrat je bil to zelo dobro izbran program strokovnih posvetovanj, ki so bila vsak dan sejma. Posvetovanja so bila tematsko razdeljena na osem področij in sicer: 1. Graditev hidroelektrarn na Savi in Muri, 2. Računalništvo v

gradbeništvu, 3. Gradbena mehanizacija, 4. Dan zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije, 5. Seminar za poklicno usmerjanje v gradbeništvo, 6. Dan gradbenega šolstva Slovenije, 7. Uporaba sončne energije, 8. Predstavitev kablanske televizije.

Vsa posvetovanja so skupaj s pomurskim sejmom pripravili Splošno združenje gradbeništva in IGM Slo-

venije, Zveza društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije, Elektrotehniška zveza Slovenije, Univerza Edvarda Kardelja iz Ljubljane, Izobraževalna skupnost gradbeništva in še nekateri. Posvetovanja so bila zelo dobro obiskana in v tem pogledu je sejemska prireditev popolnoma uspela. Prav tako tudi po splošnem obisku, saj si je sejem ogledalo po ocenah razstavišča preko 20.000 obiskovalcev.

Tudi Gradis je bil aktiven udeleženec na vseh področjih, saj smo

predstavili tako proizvode (finišer, betonarno, stroj za reciklažo asfalta in brizgalko za bitumenske emulzije) kot tudi naš celotni program z video aparaturami. Edino na tehnično komercialni predstavitvi ob posvetovanju o gradbeni mehanizaciji nismo predstavili svojih proizvodov primerno. Vseeno pa to ni razlog, da ne bi zapisali, da smo se v našem jubilejnem letu v Gornji Radgoni uspešno predstavili predvsem z obeležjem našega jubileja.

Upravni odbor društva upokojencev Gradisa se je sestal v Mariboru

Število članov nenehno narašča — Do sedaj že preko 600 včlanjenih v društvo

Čeprav so delavci-upokojenci Gradisa razkropljeni širom Slovenije pa tudi izven nje, se v zadnjem času organizirano povezujejo v novo ustanovljeno društvo upokojencev. Čeprav se še nadalje ukvarjajo z mislijo, pridobiti v svoje društvo čim več gradisovih upokojencev, pa že imajo pripravljen obširen program dela in aktivnosti. V Gradisu je preko 1600 delavcev, ki uživajo zaslužen upokoj, v tem času pa je včlanjenih v društvo nekaj več kot 600 upokojencev.

Tako delovnega sestanka, kakršen je bil zadnji sestanek upravnega odbora v Mariboru, vodil ga je njen predsednik Lojze Cepuš, že zlepa

nismo videli na kakšnem sestanku aktivnih delavcev v delovni organizaciji. Toliko različnih predlogov in mnenj se je kresalo na sestanku, da

je bilo jasno videti, da sklepi niso bili že vnaprej pripravljeni kot na nekaterih drugih sestankih.

Čeprav društvo razpolaga s skromnimi finančnimi sredstvi so razpoložljiv denar porazdelili po planu aktivnosti posameznih pododborov. Sedanja generacija delavcev, ki se je v zadnjem času upokojila je bila nosilka boja proti okupatorju in generacija, ki je po vojni izgrajevala našo domovino. Prav ta generacija pa v današnjem času potrebuje organizirano pomoč, saj nekaterim pokojnina ne zadošča za normalno življenje. Prav zaradi tega so se domenili, da bodo s skromnimi finančnimi prispevki, ali kako drugače pomagali svojim članom. Mnenja so bili, da je potrebno človeka, ki je že dalj časa priklenjen na posteljo obiskati in ugotoviti kaj lahko postorijo zanj. Seveda pa je to moč le, če bodo razpolagali z informacijami o svojih članih.

Zato si želijo, da bi se člani-upokojenci čim več oglašali in sporočali svoje želje in potrebe, kajti le tako bodo lahko planirali aktivnosti za naslednje obdobje.

In kam naj se obračajo člani za nasvete? V Ljubljani, Mariboru, Kopru, Celju, Ptuj, Jesenicah in Ravnah delujejo v tozdihi podoboru, oglasite pa se lahko tudi direktno na Društvo upokojencev Gradisa, Ljubljana, Šmartinska 134 a.

Še vedno, tako ugotavljajo člani upravnega odbora, ni prave povezave med društvom upokojencev ter kadrovskimi službami v posameznih tozdihi. Še vedno ne dobivajo podatkov o delavcih, ki odahajajo v pokoj. Te stvari bo potrebno v prihodnje čim prej urediti, kakor tudi to, da bodo vsi upokojenci prejeli Gradisov vestnik.

Veliko stvari so člani upravnega odbora dorekli, ostalo pa je še nekaj stvari nedorečenih. Ni dvoma, da pa ne bodo uresničili tudi teh nekaj stvari, saj imajo močno in sposobno vodstvo kar so dokazali člani z dosedanjim delom. Pri njihovih naporih pa bi tudi delovna organizacija Gradis morala tesneje sodelovati.

Besedilo in slika:
Franjo Štromajer

Člani upravnega odbora Društva upokojencev Gradisa na seji v Mariboru

Prvo vodstvo Gradisa ob preselitvi v Bohoričevo ulico v Ljubljani aprila 1949. leta. Fotografijo nam je prinesel v uredništvo Ludvik Šnajder

»Ponosni smo, da smo bili Gradisovci toliko let!«

»V Gradisu smo pustili svojo mladost. Mnogim upokojemcem je Gradisov vestnik zdaj edina trajna vez s kolektivom. Radi ga beremo...«

Izbrali smo le nekaj tipičnih začetkov pisem, ki po objavi poziva našim bralcem k sodelovanju pri oživljanju Gradisove zgodovine, prihajajo na naš naslov.

Vsakega pisma smo veseli in tako bo tudi v bodoče, postopno pa se večja tudi zbrana »fototeka«, ki nam omogoča, da v vsaki številki objavimo tudi kakšno spominsko fotografijo, ki bi jo zaman iskali v našem arhivu.

Tokrat smo se odločili, da bomo objavili nekaj izvlečkov iz pisma, ki nam ga je iz Maribora poslal Branko Friš. Poslal nam je tudi dve fotografiji. Takole piše:

»Letos, ko Gradis praznuje 40-letnico, vam tudi sam pošiljam dve fotografiji, ki sta mi drag spomin na čase, ko smo bili še

mladi in polni energije. Takrat smo šele postavljali na noge kolektiv, na katerega smo še danes ponosni — GRADIS, ki je kasneje med gradbince zaslovel in »prevzel zastavo« tako po količini kot kakovosti opravljenih del.

Na prvi sliki, ki je iz 1952. leta, smo se slikali po preselitvi iz starih barak v elektrarni Mariborski otok (naredil jih je še Hitler) v nove prostore na Studencih. Kot zanimivost naj povem, da je takrat vsakdo opravil vsaj po 150 udarniških ur in to z veseljem, da smo le dobili nov, takrat zelo sodoben objekt.

Druga slika je iz leta 1955. Na sliki je skupina, ki je montirala žerjav v Luki Koper.

Gradisov vestnik z veseljem

preberem takoj ko ga dobim — pride pa redno vsak mesec. Gledam slike in berem članke o napredku tehnike, na primer kako se danes hitro opravi prevoz in montaža težkih elementov. Vidi se, da ima Gradis sposoben kader in da nismo zaman vlagali velikih sredstev ves čas, ko smo bili še aktivni, v izobraževanje in tehniko. Takoj po vojni je bilo drugače — delali smo za kruh in s furmansko vinto, ki je današnja generacija niti ne pozna več.

In vendar smo tudi mi gradili velike gigante, kot na primer Kidričevo, Šoštanj, Zenico, Štore, Jesenice in Ravne, ničkoliko vodnih elektrarn itd. Vedeli smo, da ne delamo le zase temveč tudi za zanamce.

Z leti se je izšolalo veliko teh-

ničnega kadra. Lepo je slišati, da včasih, ko doma primanjkuje dela, uspemo del svojih zmogljivosti zaposliti tudi v tujini — celo v Kuvajtu, kjer je denar doma. Jugoslovani v svetu znamo in zmoremo narediti marsikaj, naši delavci pa so v svetu cenjeni kot prizadevni in pridni. Ne razumem pa nečesa: ob vsem napredku tehnike in (pre)nizkih OD, ki so na repu v gospodarstvu, se taistim delavcem — predvsem po TV — pogosto očita, da premalo naredi...«

»Gradisu in Gradisovcem želim ob jubileju in v naslednjih letih še veliko uspehov pri delu in vas tovariško pozdravljam!«

Branko Friš, upokojenec

Skupina ključavničarjev v novih Kovinskih obratih na Studencih leta 1952

Skupina, ki je leta 1955 montirala žerjav v Luki Koper

Nič nas ne sme presenetiti

Namen in uporaba osebnega zaščitnega kompleta

Po letu 1990 osebni zaščitni kompleti obvezni

Doslej se je že mnogokrat pokazalo, da že najmanjši zaščitni ukrepi dajo zelo pomembne rezultate in preprečujejo človeške žrtve.

Z Odlokom o minimumu sredstev za osebno in kolektivno zaščito pred vojnimi dejstvi in drugimi nevarnostmi (Ur. list SFRJ št. 3, 83) in Odlokom o določitvi rokov za nabavo sredstev za osebno in kolektivno zaščito pred vojnimi dejstvi in drugimi nevarnostmi (Ur. list SRS, št. 19, 83); si morajo delovni ljudje in občani do konca leta 1990 kot minimum sredstev za osebno zaščito pred vojnimi dejstvi in drugimi nevarnostmi (zaščitna maska M-1 in otroška maska MO-1), zaščitno ogrinjalo in prvi povoj, če jim takšna sredstva niso zagotovljena kako drugače.

Temeljne in druge organizacije združenega dela in delovne skupnosti, morajo do konca leta 1987 kot minimum sredstev za osebno in kolektivno zaščito svojih delavcev pred vojnimi dejstvi in drugimi nevarnostmi priskrbeti:

- zaščitno masko (komplet MC-1)
- radiološki in kemični detektor in čitalnik osebnih dozimetров
- priložno lekarno, komplet za dezinfekcijo in dekontaminacijo ter ena nosila na vsakih 100 zaposlenih
- 100 g kaparita na 1 m² površine, ki se uporablja v delovnem procesu in po 10 g detergentov na 1 m² površine strojev in vozil
- na vsakih 250 m² površine poslovnega prostora po eno garnituro orodja (komplet Jeklo Ruše)

Kako uporabljati osebni zaščitni komplet

Da bi bila zaščita občanov boljša in učinkovitejša, je nujno, da vsi pravočasno spoznajo uporabo sredstev za RBK zaščito.

Poseben poudarek gre uporabiti zaščitne maske, da jo znamo dati pravilno in pravočasno v zaščitni položaj in da z njo lahko čim bolj nemoteno opravljamo naloge doma ali na delovnem mestu tudi dlje časa.

Osebni komplet za zaščito sestavlja:

1. zaščitna maska
2. osebni pribor za dekontaminacijo
3. zaščitno ogrinjalo
4. prvi povoj
5. torbica

Zaščitna maska

Zaščitno masko nosimo na levem boku v torbici kompleta tako, da gre oprtnica čez desno ramo.

Masko pripravimo za uporabo tako, da iz torbice vzamemo plastično vrečko, v kateri so maska s filtrom in priborom za čiščenje (milna in flanelasta krpa), s filtra nato snamemo pokrov in gumijast čep in ga privijemo na masko (naličnico). Da bi prilagodili elastične trakove, velikosti glave, damo masko na glavo, z eno roko držimo temensko ploščico na temenu glave, z drugo pa pritegujemo prosta konca elastičnih trakov, dokler se naličnica popolnoma ne prileže obrazu.

Hermetičnost maske preverimo tako, da imamo masko na obrazu, z dlanjo leve roke pa zapremo odprtino na filtru, nato vdihnemo in prenehamo dihati za 8—10 sekund. Če se pri tem naličnica prilaga obrazu, je hermetičnost dobra; v nasprotnem primeru, če je stik med naličnico in obrazom ohlapen in vmes prihaja zunanji zrak, moramo preveriti, če je filter dobro privit oz. ali so elastični trakovi dovolj nategnjeni.

Pri nameščanju maske v zaščitni položaj za trenutek prenehamo dihati, zapremo oči, vzamemo masko iz torbice, z obema rokama primemo elastične trakove na desni in levi strani naličnice in damo masko na glavo.

Zaščitna maska ne sme biti izpostavljena neposrednemu vplivu sončne svetlobe, zato jo je treba hraniti s kompletom v suhem in temnem prostoru. Po vsaki uporabi in tudi pri zadolžitvi je potrebno naličnico očistiti s suho flanelasto krpo, da odstranimo morebitno umazanijo, prah in vlago.

Osebni pribor za dekontaminacijo — LPD

Osebni pribor za dekontaminacijo je namenjen za:

- dekontaminacijo odkritih delov telesa kontaminiranih z bojnimi strupi in biološkimi agensi
- dajanje prve pomoči, kadar so s hlapi mehurjevcev kontaminirane oči, dihala in prebavila
- dajanje prve pomoči pri kontaminaciji z živčnimi bojnimi strupi
- dajanje prve pomoči, kadar so dihala kontaminirana z dražljivci

Dekontaminacijo kože in obraza lahko opravimo sami; nekoliko težje

opravimo le dekontaminacijo obraza in vratu, zato naj nam kdo pri tem pomaga. S pivnikom je potrebno najpej vpiti kapljice bojnega strupa, nato pa na kožo naneseemo prašek s tamponom, na katerega pred tem vsujemo prašek iz škatle.

Pri dekontaminaciji obraza je potrebno paziti, da prašek ne pride v oči, nos ali usta. Če se to zgodi, je treba oči, nos in usta oprati z 2-odstotno raztopino sode bikarbone.

Vbrizganje sirete atropina opravimo takoj, ko se pojavijo prvi znaki zastrupitve z živčnimi bojnimi strupi (stiskanje v prsih, siljenje h kašljanju, naglo pešanje vida in oženje zenic). Atropin vbrizgamo tako, da telo sirete stisnemo tako, da se pokažejo kapljice tekočine na vrhu igle, nato iglo zabodemo v mišico na bedru in s stiskom sirete iztisnemo tekočino, ne da bi spustili prste s sirete, iglo izvlečemo in jo odvrzemo.

Če znamenja zastrupitve po prvi injekciji ne prenehajo, je potrebno zastrupljenemu po 10—15 minutah vbrizgati še eno injekcijo.

Ampulo proti dražljivcem uporabimo tako, da s prsti zlomimo vrat ampule, ki je ovita v gazo, ko postane gaza vlažna prenehamo dihati, dvignemo rob naličnice (poleg ušesa) in pod naličnico potisnemo ampulo pod nos. Potem spustimo naličnico in močno izdihnemo, nato pa normalno dihamo naprej.

Zaščitno ogrinjalo

Zaščitno ogrinjalo je namenjeno za zaščito telesa pred polivanjem z bojnimi strupi, biološkimi agensi in za preprečevanje usedanja radioaktivnega prahu na telo.

Ogrinjalo uporabimo tako, da ga najprej razpremo in ga damo preko glave tako, da je kapuea na glavi. Pri tem moramo paziti, da filter maske ne bo pokrit z ogrinjalom.

Zaščitno ogrinjalo se za zaščito pred bojnimi strupi lahko uporabi samo enkrat, potem pa ga moramo zažgati ali zakopati. Za zaščito pred radioaktivnim prahom ga lahko uporabimo 3—4 krat, vendar ga je potrebno vsakokrat otestiti, dobro oprati z vodo, posušiti in zložiti.

Prvi pogoj je namenjen za samopomoč in medsebojno pomoč za zaustavljanje krvavitvev. Uporabimo ga tako, da najprej raztrgamo ali razrežemo platneno vrečko, nato pa še gumijasti ovoj in pazljivo snamemo papir.

Nato povoj z obema rokama primemo za konce preveze in jih raztegnemo, da se blazinica zravna. Pri tem moramo paziti, da se blazinice ne dotikamo z rokami.

Povoj položimo tako, da pride blazinica na rano, potem ga večkrat ovijemo okoli rane, na koncu pa ga spnemo z zaponko.

Stane Kovačec

Vsebina kompleta za RBK zaščito s torbico — Foto: G. B.

Takoj po osvoboditvi h Gradisu

Koloman Špilak odšel v pokoj po 40 letih dela v našem kolektivu

Če kdo pozna zgodovino Gradisa jo poznajo delavci, ki so takoj po vojni orali ledino na področju gradbeništva. Eden izmed takih je tudi Koloman Špilak, ki je pred dnevi odšel v pokoj.

Za zidarja se je izučil med vojno pri privatnem zidarskem mojstru v Šalovcih v Prekmurju. Takoj prve dni osvoboditve je pričel delati pri takratni Obnovi, predhodnici današnjega kolektiva. Vse do dneva upokojitve je delal na različnih gradbiščih doma in v tujini zadnjih deset let pa je vodil montažno skupino v tozdu GE Maribor.

V teh letih si je nabral veliko prijateljev in znancev, poslovil pa se je v krogu najožjih sodelavcev. Njegovi tovariši ga bodo pogrešali in želijo si, da bi se še velikokrat oglasil v kolektivu, ki mu je bil zvest polnih štirideset let. Ta skromen zapis je odraz njegovega skromnega življenja, saj sem ga komaj prepričal, da kaj spregovoril o svojem življenju. Kaj bi, veliko smo delali, sedaj pa je

čas, da prepustimo mesto mlajšim. Kljub temu mi ni vseeno, če vidim, da nekateri ne živijo s kolektivom. Še naprej bom spremljal dogodke v Gradisu, saj rad berem Gradisov vestnik,« je ob slovesu dejal Koloman Špilak. **Franjo Štromajer**

Koloman Špilak

Gradisovi upokojenci — člani »ekspedicije« na Šmarno goro. Z leve: Marjeta Herzog, Jože Sever, Marija Zajc, Hilda Mlakar, Franc Pergar in Alfred Brenk — Foto: L. Š.

Gradisovim upokojencem iz Ljubljane

Bi se nam pridružili

Na izlete gremo vsako prvo in tretjo sredo v mesecu

Gradisovo društvo upokojencev je zaživelo.

V začetku leta smo formirali odbore, ki so takoj prevzeli določene naloge in obveznosti. Odbor za rekreacijo za upokojence iz ljubljanskega bazena vabi vsako prvo in tretjo sredo v mesecu na krajše izlete v okolico Ljubljane. Skupaj bomo obiskovali bližnje izletniške točke in trim steze.

Eden takih izletov je bil nedavno izlet na Šmarno goro. Skupina »korenin« sicer ni bila velika — imeli pa smo se prav prijetno! Vsi smo prišli

na vrh, tam zaužili nekaj »dopinga« in se nato vrnili v Ljubljano.

Želeli bi razširiti skupino izletnikov, zato želimo s to objavo privabiti tudi tiste, ki morda niti ne vedo za naša redna srečanja. Vodja naših pohodov je Helena Žigon, v svoji sredi pa imamo tudi prekaljenega planinca Jožeta Severja, zato ni bojazni da bi zašli ali se izgubili. Kot zanimivost omenimo tudi to, da se redno pridruži naši skupini tudi Jože Triler, ki je sicer doma iz Škofje Loke...

Pričakujemo veselo snidenje!

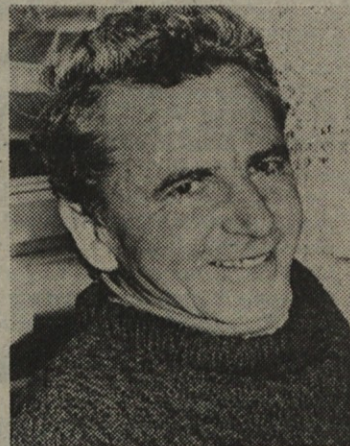
L. Š.

Po naključju med gradbenike

Miro Kranjc, 50-letnik

»V mariborskem Gradisu se dobro počutim«

50 let je od tega, kar je v Čedadu privekal na dan Miro in takrat si verjetno njegovi starši niti najmanj niso mislili, da bo postal gradbenik. Čudna je bila njegova

pot do poklica, čeprav je kot vsi fantje takrat sanjal o vsemogočih drugih poklicih. Po končani nižji gimnaziji v Bovcu je nameraval na kmetijsko šolo v Maribor. Ko mu je njegov učitelj pri tehničnem krožku nekoč dejal: »Ti Miro pa boš rep'co sejale«, se mu je vsa stvar zdela ponižajoča, čeprav bi lahko doma na kmetiji svoje znanje s pridom uporabil.

Pa se je ojunčil in se vpisal na

elektrotehnično srednjo šolo v Ljubljani. Šele ko je prišel k pouku je izvedel, da jih je preveč prijavljenih in da verjetno ne bo sprejet. Dve nadstropji višje pa je bil oddelek za gradbeništvo. Sprejemali so brez sprejemnih izpitov in to je bilo dovolj tehten razlog, da se je preselil med »gradbenike«.

Vse kar se je pomembnega zgodilo v Mirovem življenju se je po njegovih besedah zgodilo v aprilu. Zaposlil se je v aprilu, prav 1. aprila letos mineva 25 let odkar je pri Gradisu, na večja gradbišča se je premeščal ravno tako v tem mesecu, veliko pa je tudi osebnih odločitev, ki so se dogajale v aprilu mesecu.

Preveč bi bilo naštevati objektov in krajev v katerih je služboval. V Sloveniji verjetno ni večjega gradbišča, kjer ni bil prisoten s svojim delom, nekaj časa (tudi v aprilu) pa je šel delat z Gradisom tudi v Nemčijo.

Leta so hitro minevala in te dni je Miro praznoval svoj 50. rojstni dan, od tega je polovico prebil v Gradisu. Želimo mu, da bi še dolgo bil član našega kolektiva, ter s svojim bogatim tehničnim znanjem doprinesel k temu, da bi Gradis še naprej ostal v samem vrhu gradbeništva.

Franjo Štromajer

Mladinci bodo 20. aprila čistili PD Ankaran

Manj kot dva meseca nas loči od začetka letošnje gradisove turistične sezone, ki se bo tako kot vsa leta začela 10. junija. Odbor za standard in rekreacijo, kadrovsko-socialna služba in Uprava delavskih domov, ki je letos prevzela vlogo koordinatorske pri poslovanju počitniških domov, delajo na tem, da bi počitniški domovi pripravljeni pričakali prve goste.

Tako bo letos prvič uresničena, že pred leti podana iniciativa mladine Gradisa, da bi pomagala pri spomladanskem čiščenju in urejanju naših počitniških domov in v njihovi pripravi za sezono.

Mladinci ljubljanskih tozdov bodo v Ankaranu prostovoljno delali 20. aprila. Urejali bodo okolico počitniških hišic, rezali sadje, uredili živo mejo, pešpoti, stopnice, ki peljejo na plažo, zelenice in še marsikaj drugega.

Akcija je vse pohvale vredna. Pridružite se lahko tudi vi. Informacije dobite pri sekretarki koordinacijskega sveta OO ZSMS GIP Gradis, Marinka Arko.

C. P.

Ustanovljena je planinska sekcija v škofjeloškem tozdu

Na pobudo vnetih planincev smo se že v prejšnjem letu podali na nekaj planinskih pohodov po naših lepih slovenskih gorah. Letos pa smo se odločili, da se udeležimo vseh tradicionalnih pohodov in da ustanovimo planinsko sekcijo tozda LIO Škofja Loka.

Prvi pohod smo opravili v prekrasni sončni soboti na Stol (najvišji vrh v Karavankah). Že v zelo zgodnjih jutranjih urah se je pričela viti kača planin željnih pohodnikov proti Valvazorjevi koči. Bilo je zelo mrzlo, a jasno jutro. Zvezdnato nebo je napovedovalo lep dan. Bil je res prekrasen dan. Boljših pogojev, kot smo jih imeli, si sploh ne bi mogli želeli. Do vrha Stola se je vila nepretrgana kolona pohodnikov. Tudi pot

sama je bila odlično pripravljena. Poskrbljeno je bilo tudi za varnost udeležencev. Seveda pa si v Prešernovi koči komaj prišel do skodelice čaja. Kdor se je od Prešernove koče potem odpravil še na sam vrh Stola, je bil obdarjen s prekrasnim razgledom na Julijce, izmed katerih se je mogočno dvigal Triglav, na vzhodni strani pa so se bohotili zasneženi kamniški vrhovi. Spust z vrha je bil pestro obarvan z raznimi lažjimi padci, katere je spremljal zdrav

smeh veselih planincev. V dolini je dobil vsak pohodnik, ki je prvokrat obiskal ta pohod, izkaznico in značko. Domov smo se vračali nasmejani, polni prelepih doživetij in nekoliko utrujeni. Obljubili smo si, da naslednjič zopet skupaj udarimo v hrib.

Rečeno — storjeno! Tokrat je bil na vrsti Snežnik. Bili smo malce razočarani, ker smo imeli slabo vreme. Vso pot je snežilo in tudi nekoliko pihalo. Kot prični Gorenjci smo bili med prvimi na vrhu. Primorci so prihajali na svoj vrh šele takrat, ko smo mi že okrepani odhajali v dolino. Na vrhu ni bilo nobenega razgleda,

saj je bila tako gosta megla, da nismo videli meter pred seboj. Vendar pa je bil pohod prav tako svojevrstno doživetje.

Če nas je na Snežniku spremljal sneg, nas je na Poreznu močil dež. Ta pa je veliko bolj neusmiljen. Hojo nam je otežkočal visok sneg. Kljub vsem naporom in oviram smo osvojili vrh.

Po vseh treh pohodih smo organizirali večer z diapozitivi. Pripravil jih je tov. Janez Kunšič (bivši Gradisovec). Diapozitivi so bili na temo »Naše planine in Dolomiti«. Večini ni bil preveč množično obiskani, ampak kdor je prišel, je bil zadovoljen s predstavljenim.

V bodoče imamo še velike načrte za katere upamo, da jih bomo uresničili.

Planinska sekcija
LIO Šk. Loka

Med Gradisovo pošto:

Iskreno zahvalno pismo

Poštovani i mnogo cijenjeni drugovi i drugarice iz Gradisa!

Nepobitna i okrutna je činjenica da našeg sina i brata Željka Miletovića više nema. Međutim sve okolnosti i stvarnost da je živio i radio među vama, tako divnim ljudima i prijateljima nalaže nam u dužnost da vam preko ovog skromnog pisma izrazimo zahvalnost za sve što ste učinili u našem tako teškom trenutku da nam ublažite bol i tugu koja je velika i prevelika.

Nemamo toliko riječi, niti ih možemo naći, za vašu pažnju koju ste nam podarili, onda kada nam je bilo najteže. Željeli bismo da vam po tisuću puta kažemo hvala, jer ste nam bili toliko bliski

i topli da nam i danas suze naviru sjećajući se vas, tih divnih ljudi, tih divnih i nama nezaboravnih, utješnih riječi, koje ste poklonili našem Željku, a preko njega i nama.

Sva ljudskost, tuga koju ste donijeli sa sobom, ostaće u našim srcima kao nešto neizbrisivo, kao nešto što se nikad ne zaboravlja. To nam govori i čini nas ponosnim da smo imali divnog sina i brata, koji je svoj kratki život dijelio sa divnim prijateljima nama uvijek bliskog Maribora. Željeli bismo da naše osjećaje i riječi zahvalnosti prenesete svakom prijatelju, drugu, i da ne zaboravite da u dalekoj Bosni — Brezi i Ilijašu — imate i imaćete prijatelje, da nas posjetite u bilo koje go-

dišnje doba, u bilo koje doba dana i noći. Nastojaćemo da vam pružimo onoliko ljubavi i pažnje, koliko su u stanju da vam daju naša skromna i tužna srca. Budite uvjereni da bi to bila i želja našeg sina i brata, a vašeg druga i prijatelja, jednom riječju našeg Željka.

Molimo vas za izvinjenje, da nam oprostite za ovu našu slobodu pisanja, ali nam vjerujte da su ovo riječi iskrene zahvale jedne stare i tužne majke, oca i brata, koji će još tugovati, ali koji hoće i žele da sa prijateljima našeg Željka ostanu što duže i trajnije zajedno.

Srdačne pozdrave i riječi zahvalnosti šalju svim radnim ljudima i prijateljima Gradisa

majka Lucija, otac August, mala Tanjica, bratić Željko, snaha Milana i brat Zvonko

Nagradna križanka v tej številki

Za pravilno rešeno in pravočasno prejeto križanko bomo tudi tokrat med reševalci izžrebali pet nagrad:

1. nagrada 500 din.
2. nagrada 400 din.
3. nagrada 300 din.
4. nagrada 200 din.
5. nagrada 100 din.

Rešitve pošljite na naslov: GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134 a, Uredništvo Gradisovega vestnika — Nagradna križanka. Pri žrebanju bomo upoštevali rešitve prispele do 8. maja letos.

Nagrajeni reševalci marčevske križanke

Upoštevali smo vse rešitve, ki so prispele v uredništvo do 9. aprila. Tokrat smo prejeli le 49 rešitev. Pravilna rešitev se glasi: strojnica, trobentar, roker, Ati, Esad, kij, vliv, oval, Latinka, id, goščava, Eco, Nino, areopag, vas, član, lončina, Est, ŠP, rivalstvo, itinerar, jedilnik, av, Ivan, Ob, Sanana, Sartre, Notranjka, nalet, Petra, Elf, kvaka, odritek, Arran, op, krog, Predin, igra, Aka, silak, kad.

Sreča je bila naklonjena naslednjim reševalcem:

1. nagrada — Jelka Škerlak, Kovinski obrati Ljubljana
2. nagrada — Domen Gruden, Frankovo naselje 165, Šk. Loka
3. nagrada — Janez Cilenšek, Kovinski obrati Ljubljana
4. nagrada — Metka Kobal, Gradbena operativa Ljubljana
5. nagrada — Stanko Ščavničar, GE Maribor

Dobitnikom čestitamo!

XXXIV. letne ŠIG

Končana že štiri predtekmovanja

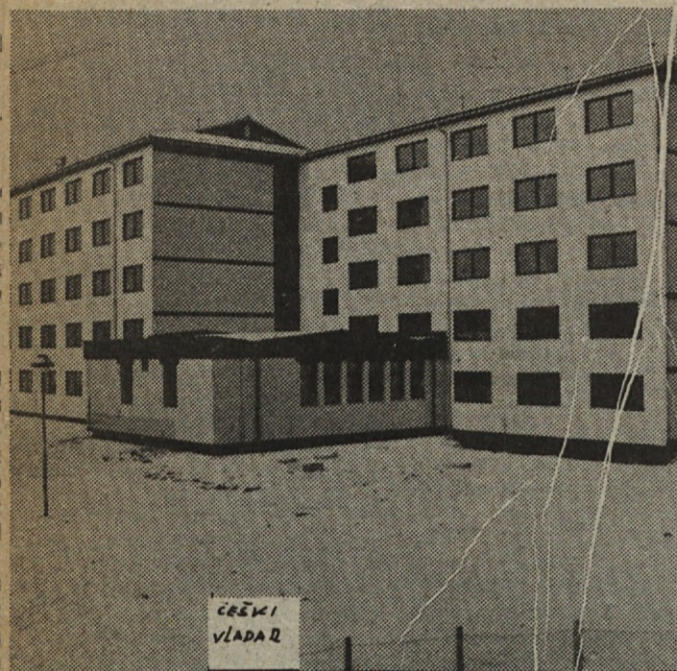
Letošnje tekmovanje gradbenih delavcev Slovenije poteka po ustaljenem programu, saj so najprej izločilna tekmovanja, nato pa se bodo v Celju, 8. junija najboljše ekipe pomerile še med seboj.

Prva panoga za Gradis ni bila najbolj uspešna saj se niti moški niti ženski ekipi v odbojki, ki je bila 16.

marca v Mežici in Ravnah v organizaciji Kograda iz Dravograda, ni uspelo uvrstiti v finale.

Od ostalih panog, ki so že končane, to je namizni tenis, šah in streljanje, pa so se vse ekipe uvrstile v zaključno tekmovanje. O rezultatih v posameznih disciplinah bomo napisali več po končanih vseh predtekmovanjih.

GRADISOV VESTNIK je glasilo delavcev delovne organizacije GIP GRADIS Ljubljana. Izdaja ga Odbor za informacije v sestavi: predsednica Karolina Vodopivec, člani Štefan Rac, Sonja Gračanič, Ludvik Rudolf, Miranda Cattonaro in tajnik Gojmir Bernot. Glavni in odgovorni urednik je Cveto Pavlin. Člani uredniškega odbora so: Milenko Nikić, Vesna Gregorič, Alojz Remec, Ludvik Rudolf, Vlado Forbici, Vinko Damjan, Jani Klančar, Aleksander Bojanič in Tatjana Savinšek. Tehnični urednik je Matija Krnc. Glasilo tiska tiskarna Ljudska pravica Ljubljana v nakladi 9.000 izvodov. Naslov uredništva: GIP GRADIS Ljubljana, Gradisov vestnik, Šmartinska 134a Ljubljana, telefon 441-422 int. 232 ali 220.

ZVOK, TON	MLINSKI	SLOVITA RUSKA KRIZAR- KA	NOTRANJI ORGANI V TELESU	OBLIKA IMENA ALBIN	EDVARD ČEBULJ	NAIVNA VMET- NOST	REDKA MEHK BELA KOVINA	VELIKO JAPONSKO MESTO
DELAVEC V GRAD- BENIŠTVU								
PREBIVA- LCI								
LAVRICE								
MESTO V ZDA (GUMAR- STVO)					MEDNA- RODNI JEZIK			
VASLOV DELA MILOŠA CRNJAN- SKEGA					VITAK PRI PREŠI PRISILNO DELO V FEVDALIZMU			
	GRŠKA ČRKA			REKA V SPANITU VERSKI ODPADNIK VANTIKI				
GLAVNI OTOK V DALE- ARIN	NAVALITEV TEPLEK, BEOK					ČARGO IVAN	OČE	... KING COLE

[illegible]